BESKRIVELSER AF PLANTER SOM BIODIVERSITETSINDIKATORER I EN EFFEKTBASERET TILSKUDSORDNING

Teknisk rapport fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 211 2021

AARHUS UNIVERSITET
DCE – NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI

BESKRIVELSER AF PLANTER SOM BIODIVERSITETSINDIKATORER I EN EFFEKTBASERET TILSKUDSORDNING

Teknisk rapport fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 211 2021

Peter Wind

Aarhus Universitet, Institut for Bioscience

AARHUS
UNIVERSITET
DCE – NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI

Datablad

Serietitel og nummer:	Teknisk rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 211
Kategori:	Rådgivningsrapporter
Titel:	Beskrivelser af planter som biodiversitetsindikatorer i en effektbaseret tilskudsordning
Forfatter:	Peter Wind
Institution:	Aarhus Universitet, Institut for Bioscience
Udgiver:	Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi ©
URL:	http://dce.au.dk
Udgivelsesår:	Juli 2021
Redaktion afsluttet:	Juni 2021
Faglig kommentering:	Bettina Nygaard
Kvalitetssikring, DCE:	Jesper Fredshavn
Ekstern kommentering:	Rapporten har ikke været til ekstern kommentering
Finansiel støtte:	Miljøministeriet
Bedes citeret:	Wind, P. 2021. Beskrivelser af planter som biodiversitetsindikatorer i en effektbaseret tilskudsordning. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 94 s. - Videnskabelig rapport nr. 211 http://dce2.au.dk/pub/TR211.pdf
	Gengivelse tilladt med tydelig kildeangivelse
Sammenfatning:	Denne rapport indeholder beskrivelser af 38 indikatorplanter, der indgår i et udviklingsarbejde med at udpege og afprøve biodiversitetsindikatorer til anvendelse i en effektbaseret areal-tilskudsordning under landdistriktsprogrammet.
Emneord:	Indikatorplanter, biodiversitetsindikatorer.
Layout:	Grafisk Værksted, AU Silkeborg
Foto forside:	Peter Wind
ISBN:	978-87-7156- 610-9
ISSN (elektronisk):	2244-9981
Sideantal:	94
Internetversion:	Rapporten er tilgængelig i elektronisk format (pdf) som http://dce2.au.dk/pub/TR211.pdf

Indhold

Forord **5**

1.1 Blåbær 7
1.2 Djævelsbid 9
1.3 Eng-kabbeleje 11
1.4 Hedelyng 13
1.5 Hindebæger 15
1.6 Hindeknæ 17
1.7 Håret høgeurt 19
1.8 Katteskæg 21
1.9 Klokkelyng 23
1.10 Kragefod 25
1.11 Krageklo 27
1.12 Krybende pil 29
1.13 Kveller eller salturt 31
1.14 Kællingetand 33
1.15 Liden klokke eller blåklokke 35
1.16 Læge-ærenpris 37
1.17 Mose-bølle 39
1.18 Mælkeurt 41
1.19 Pimpinelle 43
1.20 Revling 45
1.21 Sandkryb 47
1.22 Skjaller 49
1.23 Snerre 51
1.24 Soldug 55
1.25 Strandasters 58
1.26 Strandgåsefod 60
1.27 Strand-malurt 62
1.28 Strand-vejbred 64
1.29 Timian 66
1.30 Tormentil 68
1.31 Tranebær 70
1.32 Trehage 72
1.33 Troldurt 74
1.34 Trævlekrone 76
1.35 Tyttebær 78
1.36 Vandnavle 80
1.37 Viol 82
1.38 Øjentrøst 85

2 Referencer **87**

Bilag 1. Ordliste **88**

Forord

DCE har i 2018 udarbejdet den videnskabelige rapport 'Biodiversitetsindikatorer til en effektbaseret naturtilskudsordning' (Fløjgaard m.fl. 2018). Rapporten udpeger 38 indikatorarter eller –artsgrupper, der indikerer god naturtilstand. Nærværende rapport har til formål at beskrivelse disse indikatorarter og deres forvekslingsmuligheder. De 38 arter og artsgrupper offentliggjort i ovennævnte rapport er vist i tabel 1. Nogle arter er slået sammen i grupper, hvor det vurderes, at det er svært at skelne nærtbeslægtede arter, og hvor en eventuel forveksling ikke vurderes at gå nævneværdigt ud over indikatorværdien.

Tabel 1. Liste over de 38 indikatorplanter. Artsgrupperne er markeret med stjerne.

1. Blåbær	14. Kællingetand*	27. Strand-malurt
2. Djævelsbid	15. Liden klokke	28. Strand-vejbred
3. Eng-kabbeleje	16. Læge-ærenpris	29. Timian*
4. Hedelyng	17. Mose-bølle	30. Tormentil
5. Hindebæger*	18. Mælkeurt*	31. Tranebær
6. Hindeknæ*	19. Pimpinelle*	32. Trehage*
7. Håret høgeurt	20. Revling	33. Troldurt*
8. Katteskæg	21. Sandkryb	34. Trævlekrone
9. Klokkelyng	22. Skjaller*	35. Tyttebær
10. Kragefod	23. Snerre* (undtagen burre-snerre)	36. Vandnavle
11. Krageklo*	24. Soldug*	37. Viol* (undtagen stedmoderblomst)
12. Krybende pil (inkl. gråris)	25. Strandasters	38. Øjentrøst*
13. Kveller*	26. Strandgåsefod	

I afsnit 1.1 til 1.38 følger beskrivelser af de 38 indikatorplanter i alfabetisk rækkefølge. Beskrivelserne er opbygget omkring en karakteristik af de enkelte arter og artsgrupper, deres levestedskrav og udbredelse i Danmark samt angivelse af forvekslingsmuligheder. Beskrivelserne er illustreret med fotografier og tegninger. Fotografierne er af blomstrende planter på afstand i naturlige omgivelser, tæt på, i vegetativ tilstand samt i nogle tilfælde individer med frugter. Tegningerne er dels fra Hagerup & Petersson, 1956: 'Botanisk Atlas', gengivet med tilladelse fra Munksgaard Forlag, dels hentet fra netversionen af Flora Danica: https://www.statsbiblioteket.dk/forbiblioteker/nyheder/flora-danica-er-vores-natur?fbclid=IwAR0XVyWcVSD5czvH-0c8KsVAhxIxDZkzijitFuDJz1IlYKBQcZwNOPEEmnQ . Fotografierne er optaget af forfatteren, med mindre andet er angivet.

Ved udarbejdelsen af beskrivelserne er botaniske termer i videst muligt omfang udeladt, men kan ikke helt undgås. Derfor er de anvendte botaniske termer med forklaringer samlet i en ordliste i Bilag1.

Ud over forfatterens mangeårige kendskab til den danske flora er der ved udarbejdelsen af beskrivelserne benyttet følgende litteratur:

Frederiksen, S., Rasmussen, F.N. & Seeberg, O., red., 2012: Dansk flora. 2. udgave. – Gyldendal, København.

Hansen, K., red., 1985: Dansk feltflora. 1. udgave, 3. oplag. – Gyldendal, København.

Hartvig, P., 2015: Atlas Flora Danica. 3 bind. – Gyldendal, København.

Schou, J.C., Wind, P. & Lægaard, S., 2014: Danmarks græsser. – BFN's forlag. Nors.

Skytte Christiansen, M. & Anthon, H., 1958: Danmarks vilde planter. 3 bind. – Branner og Korch, København.

1.1 Blåbær

Hvordan kender jeg blåbær?

Blåbær er en op til 50 cm høj, løvfældende dværgbusk med oprette, kantede stængler med spredte blade. Unge stængler er grønne og de ældre grene har brun bark. Bladene er friskgrønne, ægformede og savtakkede i randen, op til 2,5 cm lange. De hængende blomster sidder enligt i bladhjørnerne for enden af skuddene og har kugleformede, grønlige til røde kroner med 4 eller 5 hvide flige i spidsen. Blomstringstiden er maj. Frugten er et blåsort, spiseligt bær med violet frugtkød.

Hvor finder jeg blåbær?

Blåbær vokser på lysåben til halvskygget, let fugtig til tør, sur, næringsfattig jordbund i egeskov, egekrat, på morbund i bøgeskov, birkeskov på tørvebund, nåleskov, hedebakke og -skrænt, nordsiden af gravhøje og overdrevsskrænter samt i hede- og birkemose. Den er almindelig i Nordøstvendsyssel, Himmerland, Midtjylland, de indre dele af Vestjylland og Sydjylland samt i Nordsjælland og på Bornholm. Den mangler eller forekommer sporadisk i morænejordsegnene på Øerne.

Hvad kan jeg forveksle blåbær med?

Der forekommer kun én art af blåbær naturligt i Danmark. Den kan forveksles med mose-bølle, der har de brune, trinde grene, omvendt ægformede, helrandede blade med blågrønne over- og matgrønne undersider med tydeligt netnervation. Mosebølles frugter er matblå bær med lyst kød.

Blåbær, vegetativ, 09-05-2009.

Blåbær, i blomst, 04-05-2019 .

Blåbær, vegetativ, 03-06-2019.

Blåbær i frugt, 02-08-2019.

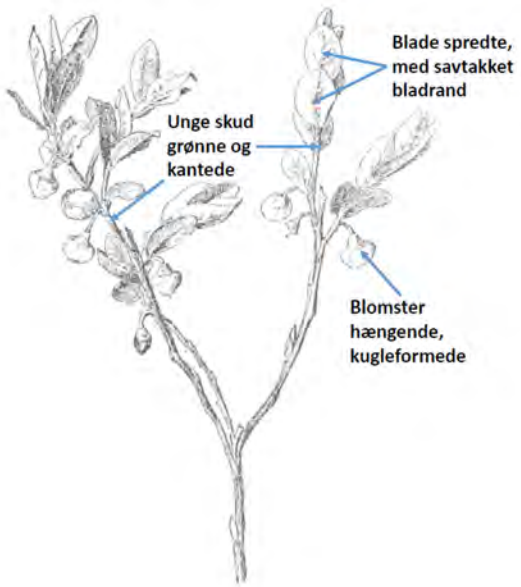

Blåbær. Botanisk Atlas ©

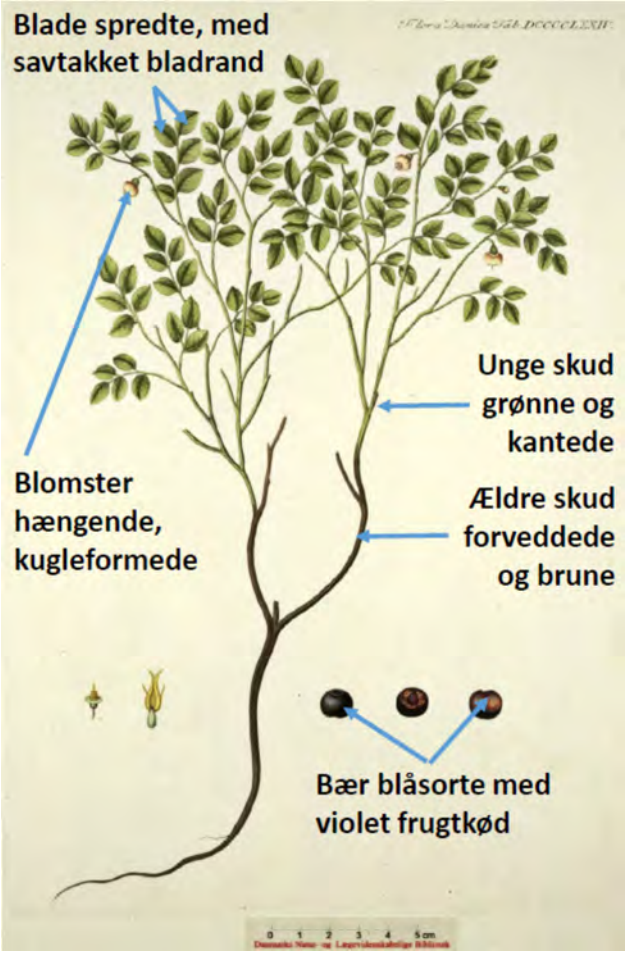

Blåbær. Flora Danica ©

1.2 Djævelsbid

Hvordan kender jeg djævelsbid?

Djævelsbid er en flerårig urt med oprette, trinde, hårede, marvfyldte, op til 60 cm høje stængler, der grener sig i toppen. Modsatte, helrandede, tandede og blødhårede blade, de nedre er omvendt ægformede, de øvre lancetformede. Bladenes oversider er græsgrønne og noget lysere på undersiderne. Blomsterne er samlet i halvkugleformede blomsterstande omgivet af svøbblade. Blomsterne har fire sammenvoksede kronblade af ens størrelse, der er blå, men kan også være hvide eller rødviolette. Blomstringstiden er fra august til oktober. Frugten er en nød.

Hvor finder jeg djævelsbid?

Djævelsbid vokser på lysåben til let skygget, tør til fugtig, sur til basisk, næringsfattig jordbund på tørveholdig eng, overdrev, nordvendt skrænt, kystskrænt, gravhøj, klithede, hedebakke, fugtig hede, kalkkær og kalkkær. Den er almindelig i det meste af Jylland, mens den forekommer mere spredt på Øerne. Den mangler på Anholt, Samsø, Ærø og Falster samt flere mindre øer.

Hvad kan jeg forveksle djævelsbid med?

Der forekommer kun én vildtvoksende art af djævelsbid i Danmark. Den kan forveksles med blåhat og skabiose, der begge har kronblade af uens størrelse og delte øvre blade, samt med blåmunke, der har kronblade af ens størrelse og spredte, helrandede, stivhårede, bølgede blade og hvid mælkesaft.

Voksested for djævelsbid 21-08-2015.

Djævelsbid, vegetativ, 04-06-2019.

Djævelsbid, i blomst, 22-08-2015.

Djævelsbids navn hentyder til den korte 'afbidte' jordstængel, som indeholder garvesyre og bitterstoffer. Efter sigende skulle Djævelen have bidt spidsen af jordstænglen for at mennesker ikke skulle få gavn den.

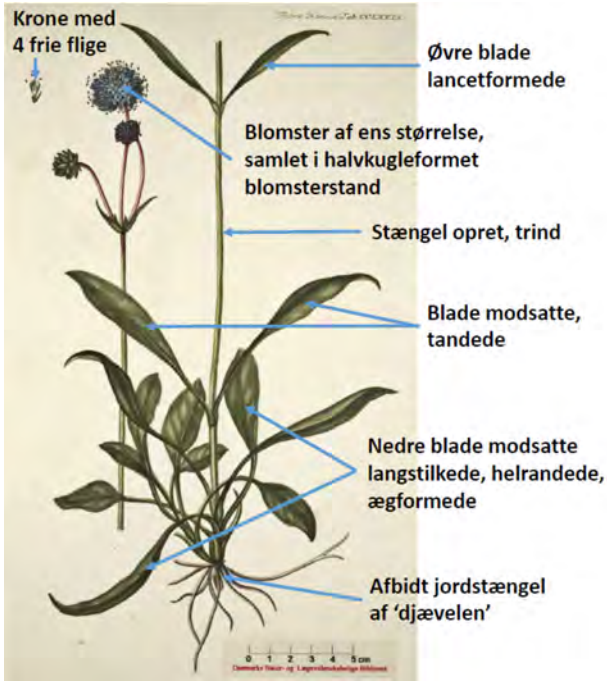

Djævelsbid. Flora Danica ©

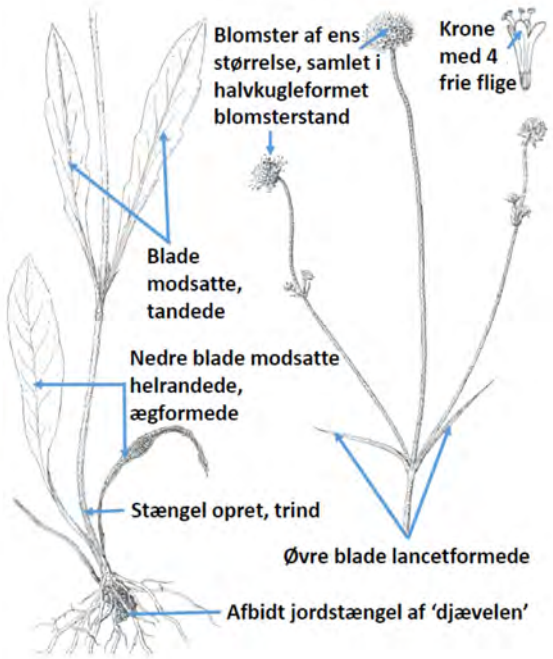

Djævelsbid. Botanisk Atlas ©

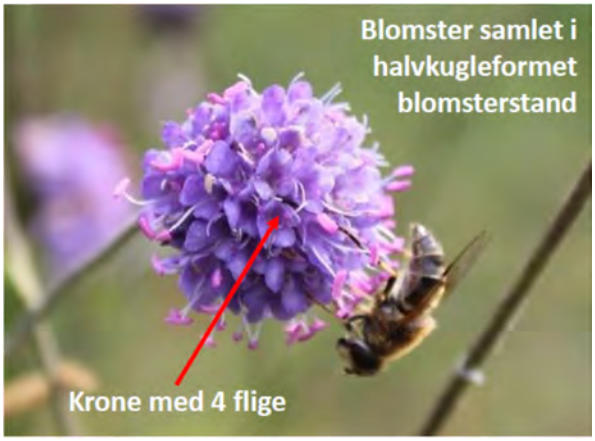

1.3 Eng-kabbeleje

Hvordan kender jeg eng-kabbeleje?

Eng-kabbeleje er en flerårig urt med nedliggende til opstigende, trinde, glatte, hule, op til 30 cm høje stængler med spredte blade. De nedre blade er langstilkede, de øvre siddende, alle er rundtakkede, hjerte- eller nyreformede, glinsende mørkegrønne på oversiderne og lysegrønne på undersiderne. Blomsterne er enlige eller få sammen i enden af skuddene og har normalt fem frie, solgule, skinnende kronblade, 10-25 mm lange og mange frie støvblade. Blomstringstiden er fra slutningen af april til midten af maj. Hver blomst har mange bælglignende, mangefrøede frugter, der er frie af hinanden.

Hvor finder jeg eng-kabbeleje?

Eng-kabbeleje vokser på lysåben til let skygget, fugtig til tidvis oversvømmet, sur til basisk, næringsfattig til næringsrig jordbund i fersk eng, kær, væld, skovmose, langs vandløb og grøfter samt på søbred. Den er almindelig i Danmark med undtagelse af nogle mindre øer, på Vestlolland og Sydfalster.

Hvad kan jeg forveksle eng-kabbeleje med?

Der forekommer kun én vildtvoksende art af eng-kabbeleje i Danmark. Den kan forveksles med storbladede former af vorterod, der har samme bladform men massive stængler og mindre gule blomster, samt med blomstrende lav ranunkel og bidende ranunkel, der adskiller sig ved at have delte blade.

Eng-kabbeleje, voksested, 22-04-2016.

Eng-kabbeleje, i blomst, 03-05-2015.

Eng-kabbeleje, i blomst, 03-05-2015.

Eng-kabbeleje, unge frugter, 18-05-2019.

Eng-kabbeleje, med modne frugter, 22-06-2020

Eng-kabbeleje, vegetativ, 22-06-2020

Den ædes ikke af kreaturer på grund af et ildesmagende giftstof, der dog omdannes til et uskadeligt stof i hø og ensilage.

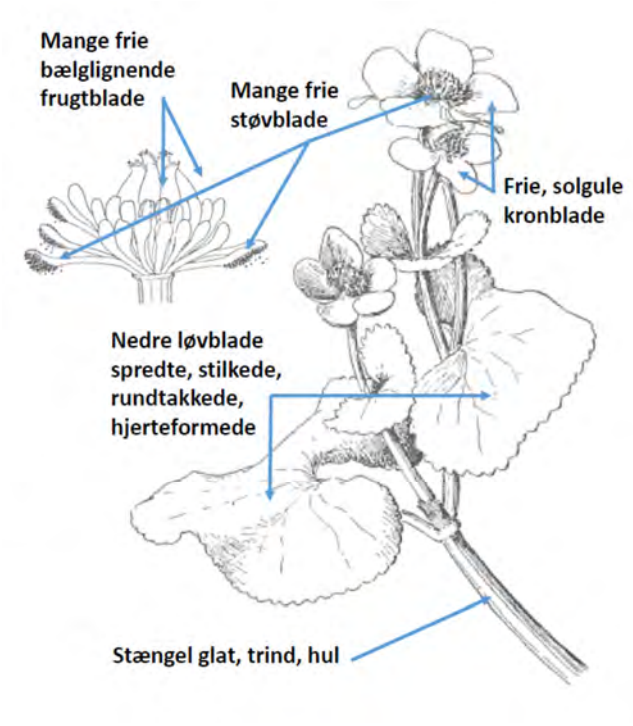

Eng-kabbeleje. Botaniske Atlas ©

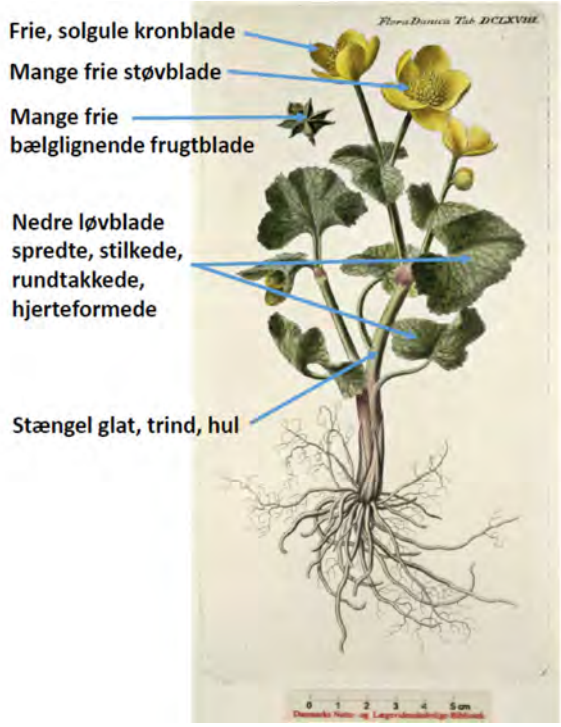

Eng-kabbeleje. Flora Danica ©

1.4 Hedelyng

Hvordan kender jeg hedelyng?

Hedelyng er en stedsegrøn dværgbusk med opstigende skud op til 75 cm. Bladene er nåleformede, modsatte, 1-2 mm lange. Blomsterne sidder i klaser, ensidigt samlet i enderne af skuddene. Hver blomst har fire sammenvoksede, lyslilla bægerblade, der er 3-4 mm lange og omslutter de kortere kronblade. Blomstringstiden er fra august til oktober. Frugten er en kapsel.

Hvor finder jeg hedelyng?

Hedelyng vokser på lynghede, i hedemose, tørvemose, på overdrev, skrænt, gravhøj, i lysåben nåleskov, på skrænt i løvskov, i egekrat, på kysthede, klithede og strandoverdrev. Den forekommer i hele Danmark, men er mindre almindelig på Als, Langeland, Lolland, Falster og Møn, ligesom den mangler på de fleste småøer.

Hvad kan jeg forveksle hedelyng med?

Der forekommer kun én vildtvoksende art af hedelyng i Danmark. Den kan, når den ikke blomstrer, forveksles med klokkelyng, hvor de udstående, nåleformede blade sidder fire sammen i kransene og har tilbagebøjede rande og 2 hvide furer på undersiderne, og med revling med spredte blade, hvis rande er tilbagebøjede og med en hvid fure på undersiden.

Hedelyng, i blomst, 23-08-2015.

Hedelyng, i blomst, 05-08-2016.

Hedelyng, i blomst, 13-08-2017.

Hedelyng, i blomst, 16-08-2008.

Ung hedelyng, vegetativ, 03-06-2019.

Gammel hedelyng, vegetativ, 03-06-2019.

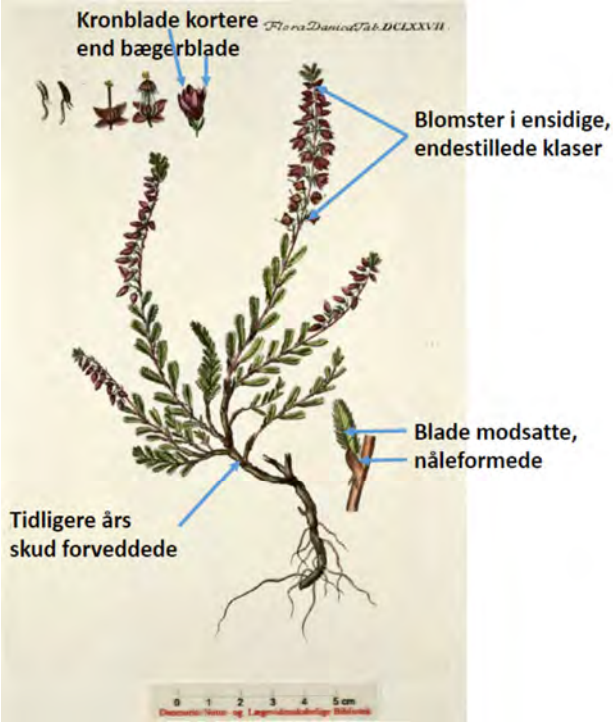

Hedelyng. Flora Danica ©

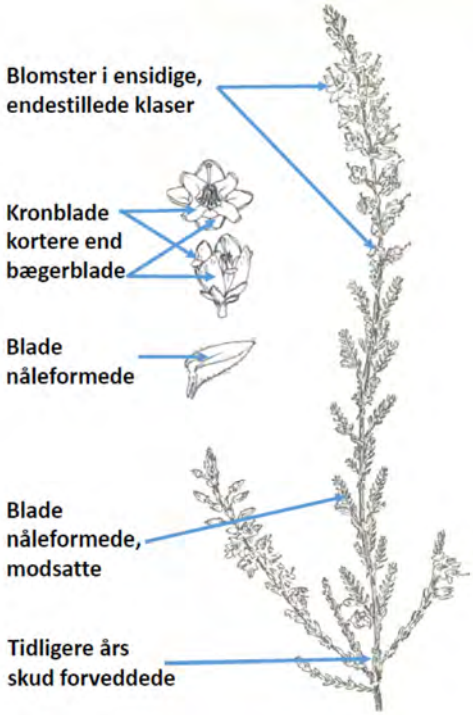

Hedelyng. Botanisk Atlas ©

1.5 Hindebæger

Hvordan kender jeg hindebæger?

Hindebæger er flerårige, glatte urter med oprette, bladløse, foroven grenede, trinde eller kantede blomsterstængler op til 30 cm. Bladene er samlet i roset, har lange bladstilke og hele, glatte, elliptiske til lancetformede stive, kødede, brodspidsede bladplader op til 15 cm lange og 10 cm brede. Blomsterne er samlet for enden af stænglerne. Den enkelte blomst består af et tragtformet, sambladet, rødviolet, hindekantet bæger og blå eller blåviolette kroner. Blomstringstiden er juli til september. Frugten er en nød.

Hvor finder jeg hindebæger?

Hindebæger vokser på lysåben, tidvis oversvømmet, fugtig, svagt sur til basisk, middelnæringsrig, stærkt saltpåvirket jordbund på strandeng og i strandsump. Hindebæger forekommer på kysterne i Vadehavet, på Læsø, i Østjylland fra Sæby til Djursland, i den vestlige del af Limfjorden, Stavns Fjord på Samsø og Odense Fjord, på Sydvest- og Sydfyn, den ydre del af Hindsholm, Tåsinge og Langeland, den sydsjællandske kyst, i Roskilde Fjord, den sydlige del af Guldborgssund, Nakskov Fjord og Sydøstlolland.

Hvad kan jeg forveksle hindebæger med?

Der forekommer to arter i Danmark, lav og tætblomstret hindebæger. På de typiske voksesteder på strandenge kan blomstrende hindebæger-planter næppe forveksles med andre arter. Vegetative hindebæger-individer kan forveksles med ikke-blomstrende individer af strandasters, hvis blade er mere bløde og kødede end hindebægers stive, brodspidsede blade.

Lav hindebæger, i blomst, 31-08-2013.

Tætblomstret hindebæger, i blomst, 12-08-2017.

Tætblomstret hindebæger, grundblade, 21-05-2019.

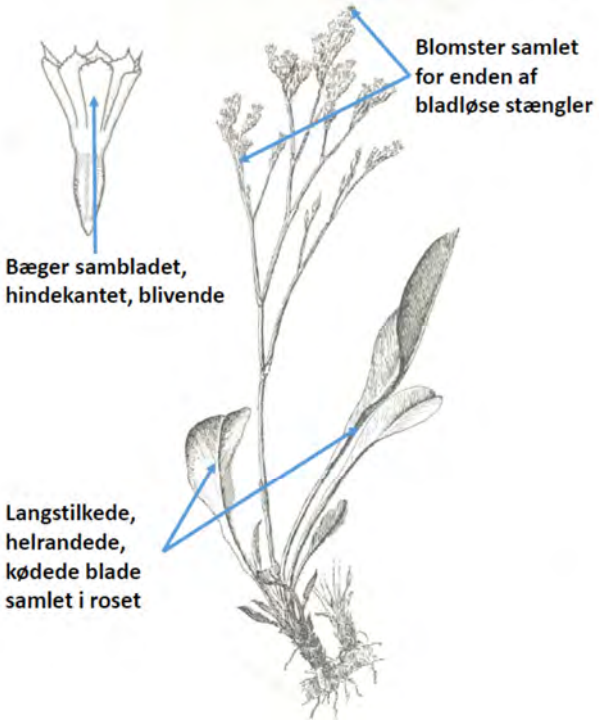

Hindebæger. Botanisk Atlas ©

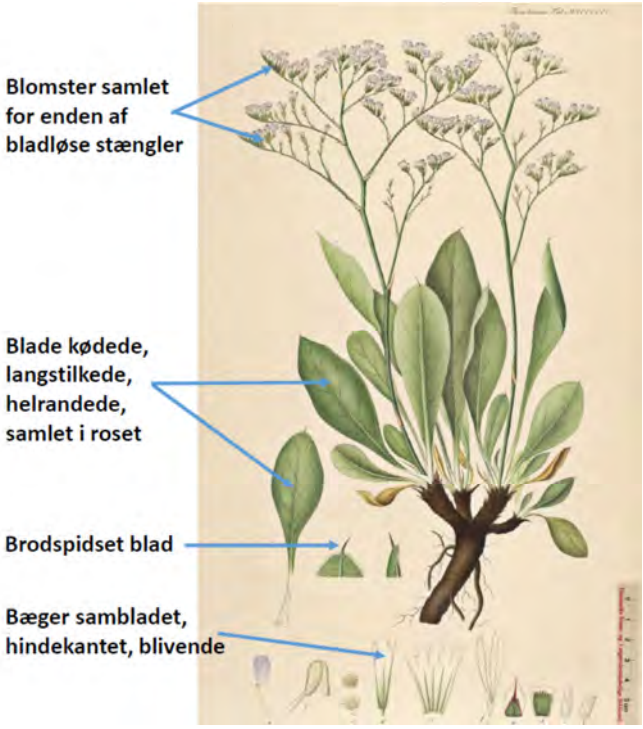

Hindebæger. Flora Danica ©

1.6 Hindeknæ

Hvordan kender jeg hindeknæ?

Hindeknæ er en- eller flerårige urter med nedliggende til opstigende, op til 20 cm høje stængler med modsatte blade. Bladene er linjeformede, ved basis på stænglerne forsynet med hindeagtige, mere eller mindre sammenvoksede fodflige. De enlige blomster sidder i dobbeltkvaste for enden af skuddene. Bæger- og kronblade er indbyrdes frie. Kronbladene er rosa yderst og afrundede i spidserne. Blomstringstiden er fra maj til september. Frugten er en kapsel, der i moden tilstand har tre klapper.

Hvor finder jeg hindeknæ?

Hindeknæ vokser på lysåben, fugtig, tidvis oversvømmet, overvejende basisk, saltpræget jordbund på den yderste del af strand- og marskeng, ved strandsø, kant af lo, i strandrørsump, på tangopskyl på strand og saltpande. Hindeknæ forekommer langs beskyttede kyster i hele Danmark. Hindeknæ mangler på eksponerede kyststrækninger langs Den jyske Vestkyst, Norddjursland, Nord- og Østsjælland samt på Bornholm.

Hvad kan jeg forveksle hindeknæ med?

Der forekommer tre arter i Danmark, kødet og vingefrøet hindeknæ, samt mark-hindeknæ, der ikke er afbilledet. Med de linjeformede, modsatte blade, de hindeagtige fodflige og de rosa, afrundede kronblade kan hindeknæarter næppe forveksles med andre arter.

Kødet hindeknæ, i fuld blomst, 23-08-2019 .

Vingefrøet hindeknæ, i blomst, 14-08-2013.

Vingefrøet hindeknæ, med hindeagtige fodflige ved stængelleddet, markeret med blå pil, 03-06-2019

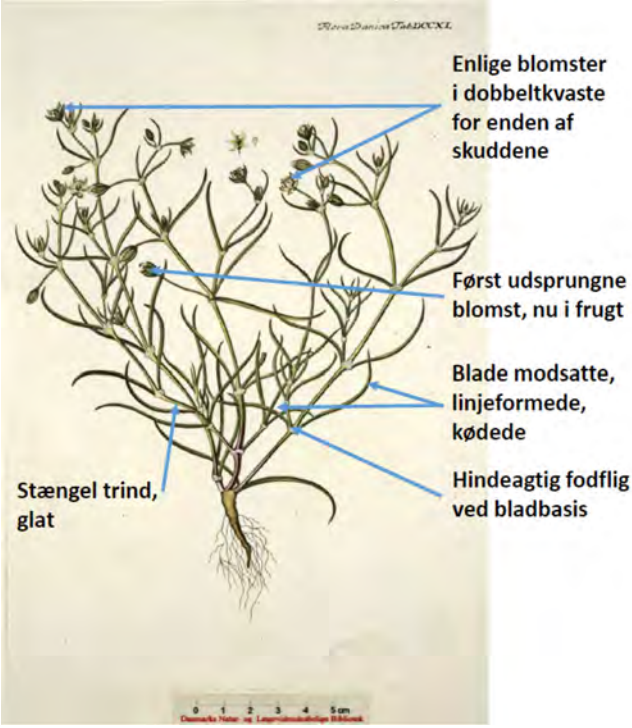

Hindeknæ. Flora Danica ©

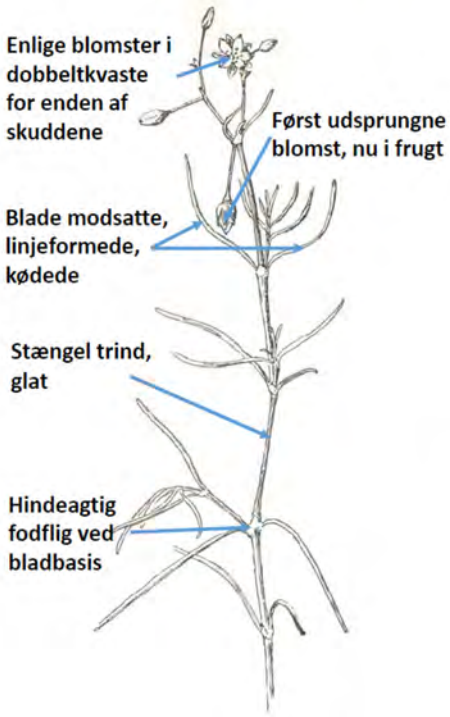

Hindeknæ. Botanisk Atlas ©

.

1.7 Håret høgeurt

Hvordan kender jeg håret høgeurt?

Håret høgeurt er en flerårig urt med en roset af elliptiske til ovale, hårede blade med hvidfiltede undersider. Fra rosetten udgår vidtkrybende, rodslående, én mm tykke overjordiske stængler, hvis blade er mindre end rosetbladene og formindskes udadtil. Fra bladrosetten udgår en opret, hvidfiltet, trind, op til 30 cm høj stængel, der for enden bærer en enlig kurv med lysegule blomster. Hele planten har mælkesaft. Blomstringstiden er fra slutningen af maj til begyndelsen af juli.

Hvor finder jeg håret høgeurt?

Håret høgeurt vokser på lysåben til let skygget, tør, næringsrig til næringsfattig jordbund på overdrev, strandoverdrev, strandvold, i klit, klitplantage, på vejkant, i græsplæne, på gravhøj, dige, sand- og brakmark. Den er almindelig i hele Danmark.

Hvad kan jeg forveksle håret høgeurt med?

Håret høgeurt kan forveksles med de andre arter af høgeurt, der danner roset. Den adskiller sig fra lancetbladet høgeurt, eng-høgeurt, pomerans-høgeurt og kvast-høgeurt ved de enlige kurve og de hvidfiltede bladundersider og fra klit-høgeurt ved de langstrakte, én mm tykke, nedliggende stængler, hvor klit-høgeurts stængler er to mm tykke og oftest under fem cm lange.

Håret høgeurt, i vegetativ tilstand med lange udløbere, 03-06-2019.

Håret høgeurt med hvidfiltet bladunderside, 03-06-2019.

Håret høgeurt, i blomst, 29-05-2016.

Håret hageurt, i blomst, 28-05-2020.

Håret høgeurt vegetativ og fladedækkende, 10-08-2019.

Håret høgeurt i frugtstand, 10-08-2019.

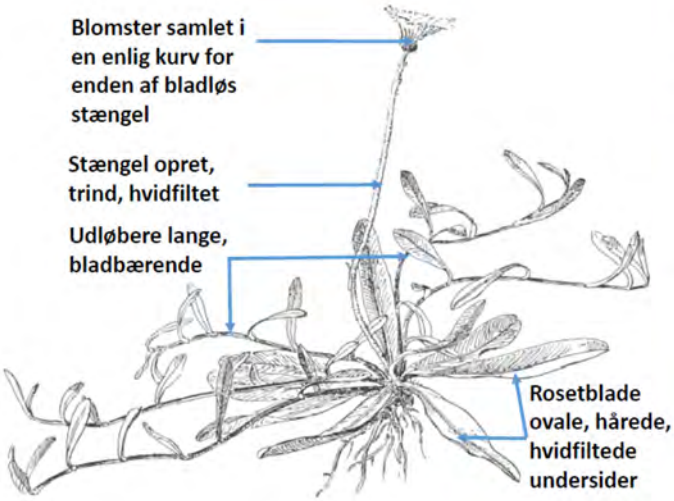

Håret høgeurt. Botanisk Atlas ©

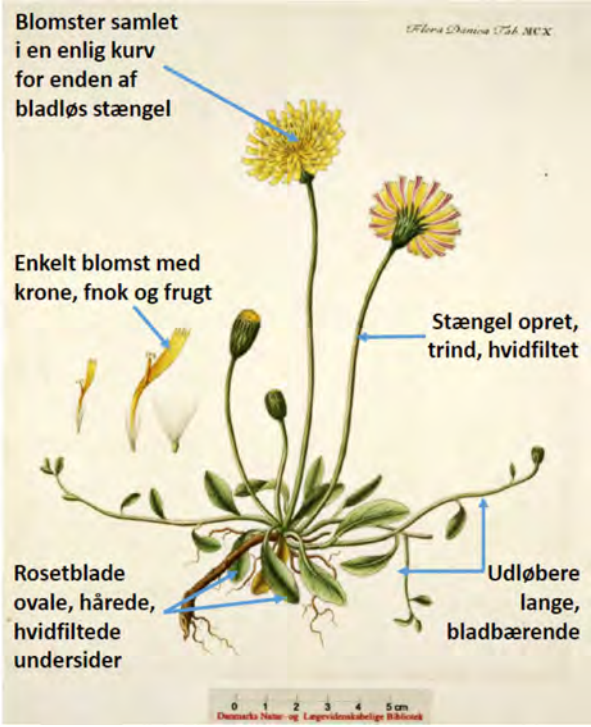

Håret høgeurt. Flora Danica ©

1.8 Katteskæg

Hvordan kender jeg katteskæg?

Katteskæg er et flerårigt, tuedannende, grågrønt græs med oprette, stive strå op til 40 cm. Bladene er spredte med trinde, glatte, henvisnende bladskeder og vandret udstående, børsteformede bladplader op til 25 cm lange. De udstående bladplader minder om knurhårene hos en kat. Blomsterne sidder ensidigt indsænket i aksen for enden af strået. Blomstringstidspunktet er juni og juli.

Hvor finder jeg katteskæg?

Katteskæg vokser på tør til let fugtig, sur, næringsfattig, ofte sandet eller tørveholdig jordbund på overgangen mellem eng og overdrev, på lynghede, i hedemose, tørvemose, klitlavning, på strandoverdrev og i grå klit. Arten er almindelig i de næringsfattige egne af Nord-, Midt- og Vestjylland samt på Bornholm, mens den forekommer mere spredt i resten af landet og mangler på Als og øerne i Det Sydfynske Øhav.

Hvad kan jeg forveksle katteskæg med?

Der er kun én art af katteskæg i Danmark. Den kan næppe forveksles med andre græsser og græslignende planter, når man først er blevet fortrolig med dens udseende.

Katteskæg, i blomst, 10-06-2013.

Katteskæg, vegetativ, 19-05-2019.

Katteskæg, afblomstret, 30-07-2019.

Katteskæg, afblomstret, 21-08-2020.

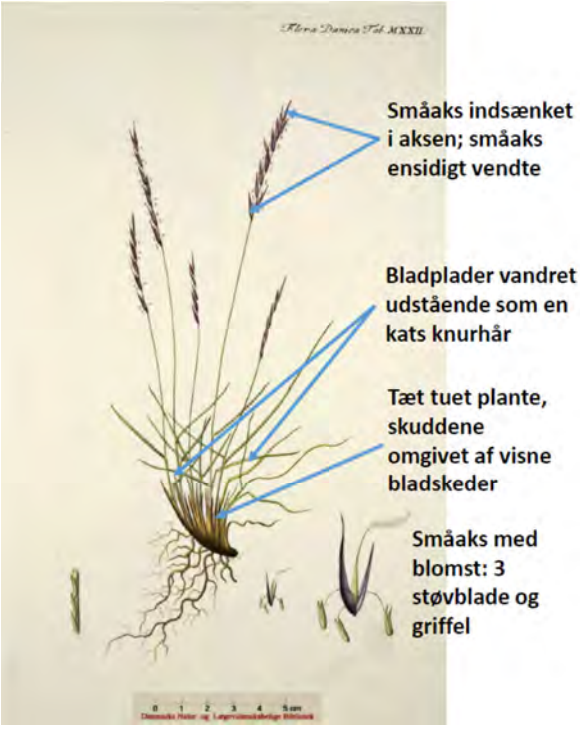

Katteskæg. Flora Danica ©

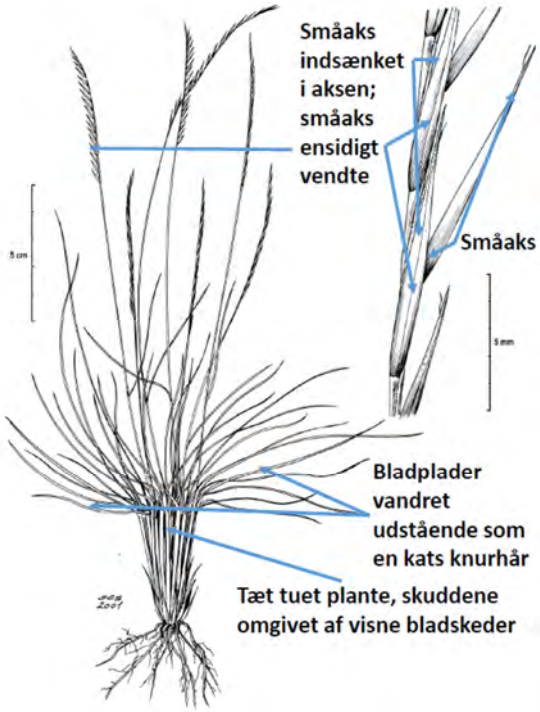

Katteskæg. Jens Christian Schou ©

1.9 Klokkelyng

Hvordan kender jeg klokkelyng?

Klokkelyng er en stedsegrøn dværgbusk med oprette skud op til 25 cm. De 4-tallige, kransstillede blade er nåleformede, udstående med mere eller mindre grå behåring, har tilbagebøjede rande med 2 hvide furer på undersiderne, 2-3 mm lange. De krukkeformede blomster er samlet i enderne af skuddene. Hver blomst har fire sammenvoksede, lyserøde kronblade, der er op til 8 mm lange. Blomstringstiden er fra juli til september. Frugten er en kapsel.

Hvor finder jeg klokkelyng?

Klokkelyng vokser på lysåben, sur, næringsfattige jordbund i hedemose, på fugtig klithede, i klitlavning, højmose, hængesæk og fattigkær. Arten er almindelig i Jyllands næringsfattige egne samt på Læsø, Anholt, Samsø og Endelave. Den forekommer spredt på næringsfattige steder på Fyn, Langeland og Sjælland. Klokkelyng mangler i de næringsrige morænejordsegne i Danmark.

Hvad kan jeg forveksle klokkelyng med?

Der er kun én art af klokkelyng i Danmark. Den kan, når den ikke blomstrer forveksles, med hedelyng, hvis nåleformede blade sidder parvist tiltrykt stænglerne, og med revling, der har spredte blade med én hvid fure på undersiden mellem de tilbagebøjede bladrande.

Klokkelyng, i blomst, 06-08-2005.

Klokkelyng, i blomst, 13-07-2011.

Klokkelyng, vegetativ, 03-06-2019.

.

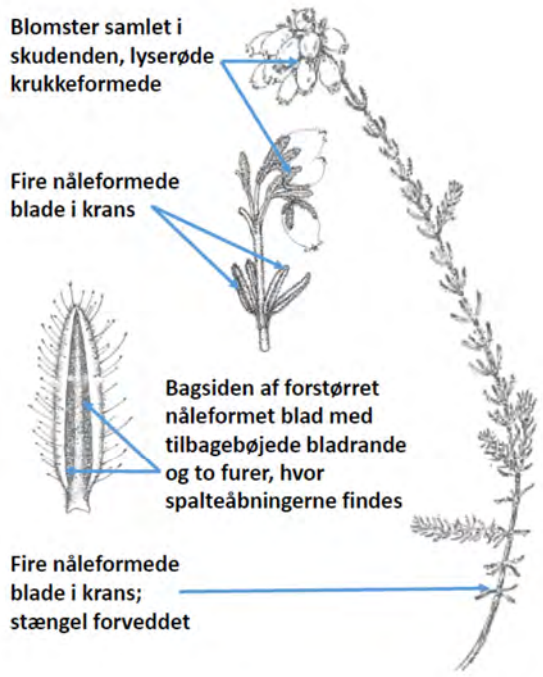

Klokkelyng. Botanisk Atlas ©

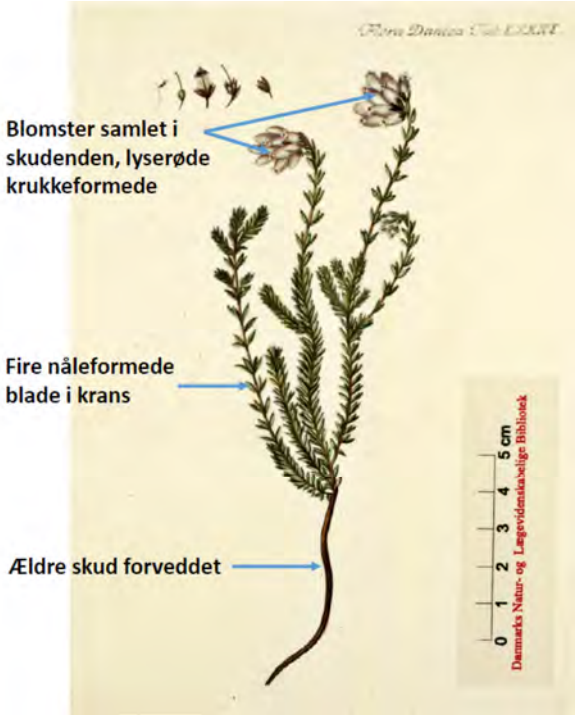

Klokkelyng. Flora Danica ©

1.10 Kragefod

Hvordan kender jeg kragefod?

Kragefod er en flerårig urt med trinde, glatte, nedliggende til opstigende stængler, op til 80 cm høje, med spredte blade. De nedre blade er uligefinnede med 2-3 par småblade, mens de øvre er trekoblede, alle med grønne bladoversider og blågrønne bladundersider. Blomsterne sidder enlige i enden af skuddene. Bægerbladenes indersider og kronblade er brunrøde. Kronbladene er kortere og smallere end bægerbladene. Frugtstanden svulmer op ved modenhed og minder om et indtørret jordbær. Blomstringstiden er fra juni til august. Frugten i hver enkelt blomst består af mange frie nødder.

Hvor finder jeg kragefod?

Kragefod vokser på lysåben, tidsvis oversvømmet, sur, næringsfattig jordbund i tørvemose, på hængesæk, i skovmose, fattigkær, tørvegrav, på søbred, i rørsump, på vældeng, i hedemose og klitlavning. Arten er almindelig i det meste af Danmark med undtagelse af Det sydfynske Øhav, på Lolland, Falster, Møn og det sydøstlige og sydvestlige Sjælland.

Hvad kan jeg forveksle kragefod med?

Der er kun én art af kragefod i Danmark. Den kan ikke umiddelbart forveksles med andre arter.

Kragefod, i blomst, 01-07-2012.

Kragefod, vegetativ med grønne bladoversider og blågrønne –undersider, 03-06-2019.

.

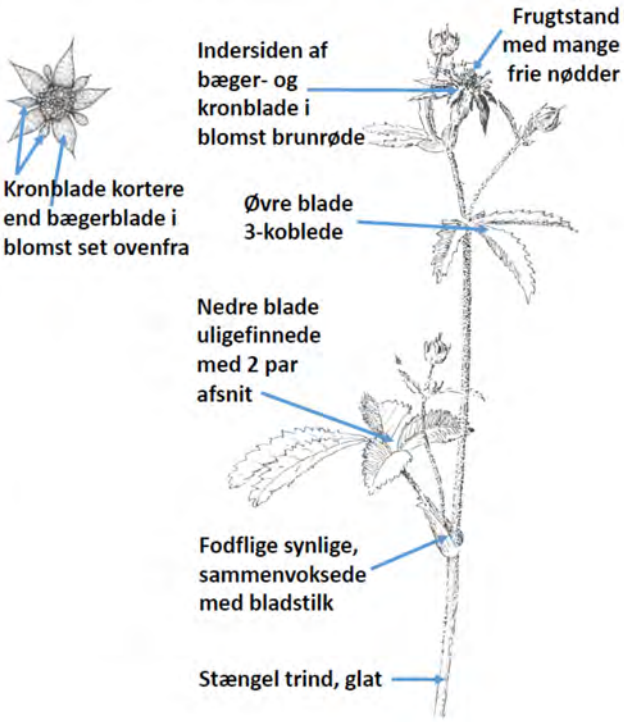

Kragefod. Botanisk Atlas ©

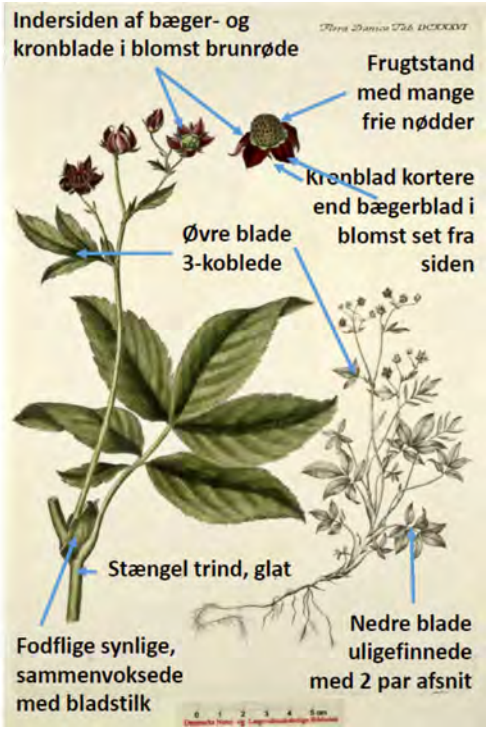

Kragefod. Flora Danica ©

1.11 Krageklo

Hvordan kender jeg krageklo?

Krageklo er flerårige halvbuske med hårede, trinde, nedliggende til opstigende stængler op til 60 cm, undertiden med grentorne og med spredte blade. Bladene er hele eller trekoblede med omvendt ægformede til lancetformede, savtakkede småblade og ved bladfoden forsynet med takkede fodflige, der delvist er sammenvokset med bladstilken. Blomsterne har sambladede, grønne bægre og ærteblomstkroner, hvor bagerste kronblad, fanen, er rosa, de sidestillede kronblade, vingerne, er hvide og den inderste, sammenvoksede køl, igen er rosa. Blomstringstiden er fra juni til september. Frugten er en kort, håret, oppustet bælg, der er af længde med det vedvarende bæger.

Hvor finder jeg krageklo?

Krageklo vokser på lysåben, tør, let sur til basisk til let saltpåvirket jordbund på overdrev, kystskrænt, strandoverdrev, strandvold, strandeng, klit, kysthede, gravhøj, vejkant, vejskrænt og brakmark. Krageklo forekommer i Vadehavsområdet, i den nordlige del af Thy og den vestlig del af Limfjorden, på kysten af Vendsyssel fra Løkken til Skagen, Læsø, i morænejordsegnene i Himmerland fra Limfjorden over Østjylland til Padborg og spredt imod vest i Sønderjylland og på Øerne. Den mangler delvist på det vestlige Lolland, på den nordlige del af Øresundskysten fra Humlebæk til Helsingør og den nordlige del af Saltholm.

Hvad kan jeg forveksle krageklo med?

Kragefod omfatter i Danmark strand-krageklo, stinkende krageklo og mark-krageklo, hvoraf sidstnævnte er den almindeligste. Med forveddede stængler, de tre savtakkede småblade med fodflige sammenvokset med bladstilkene, rosa blomster med hvide vinger og korte, hårede, oppustede bælge af længde med det vedvarende bæger kan krageklo næppe forveksles med andre arter, især ikke når den blomstrer.

Strand-krageklo, i blomst, 02-07-2011.

Mark-krageklo, i blomst, 28-06-2014. .

Mark-krageklo, vegetativ, 03-06-2019. *Strand-krageklo, vegetativ, 12-06-2019.*

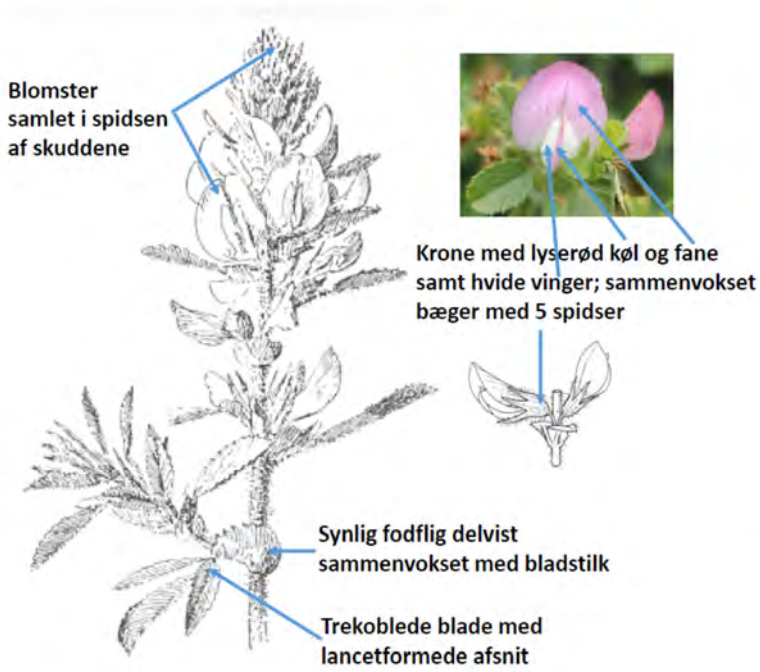

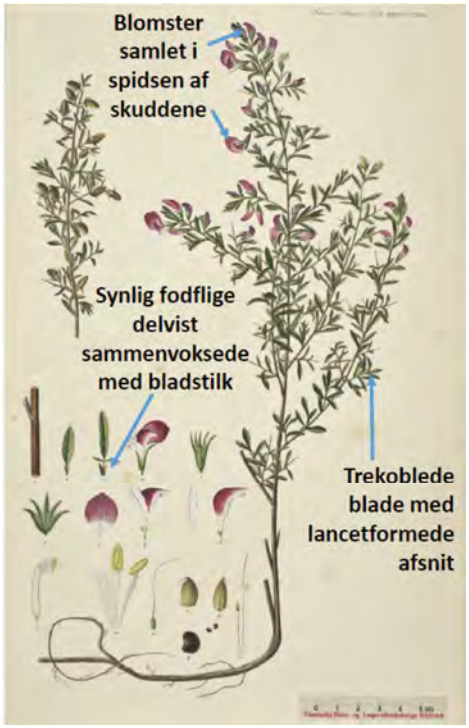

Krageklo. Botanisk Atlas © *Krageklo. Flora Danica ©*

1.12 Krybende pil

Hvordan kender jeg krybende pil?

Krybende pil er en op til 1 m høj, løvfældende dværgbusk med mere eller mindre gråfiltede grene, knopper og blade. De spredte blade er elliptiske op til 6 cm lange og 2 cm brede, helrandede eller takkede med mørkegrøn overside og indbøjet bladrand. De kan være glatte på oversiden til kraftigt sølvfiltede på begge sider. Blomster sidder i enkønnede, sidestillede rakler adskilt på henholdsvis han- og hunbuske. Blomstringstiden er fra april til maj. Frugten er en glat eller håret kapsel, op til 7 mm lang. Frøet er forsynet med frøuld til vindspredning.

Hvor finder jeg krybende pil?

Krybende pil vokser på lysåben, fugtig til tør, sur til basisk, næringsfattig til næringsrig jordbund i hedemose, på lynghede, hedebakke og -skrænt, klithede, i tørvemose, klit, kalkkær, på strand- og klippeoverdrev. Den er almindelig i det meste af Jylland, undtagen i Øst- og Sydjylland, samt på det nordlige Sjælland, Læsø, Anholt og Bornholm. Den mangler, eller forekommer sporadisk, i de øvrige dele af Danmark.

Hvad kan jeg forveksle krybende pil med?

Der forekommer kun én art af krybende pil i Danmark, men den er meget variabel. De mest gråfiltede planter kaldes derfor gråris. Den kan forveksles med miniformer af de øvrige pilearter. Den kan adskilles på de forholdsvist små, ofte på undersiderne hårede blade med indbøjede rande og på dværgbuskens højde.

Krybende pil, 23-05-2020.

Krybende pil, hanrakler, 23-05-2020.

Krybende pil, hunrakler, 11-05-2018.

. Krybende pil, med modne frø, 29-05-2020

Krybende pil, blade med grønne over- og hvidfiltede undersider med indbøjede bladrande, 10-08-2019.

Gråris, vegetativ, habitus; gren med hvidfiltede blade på begge sider, 26-08-2017.

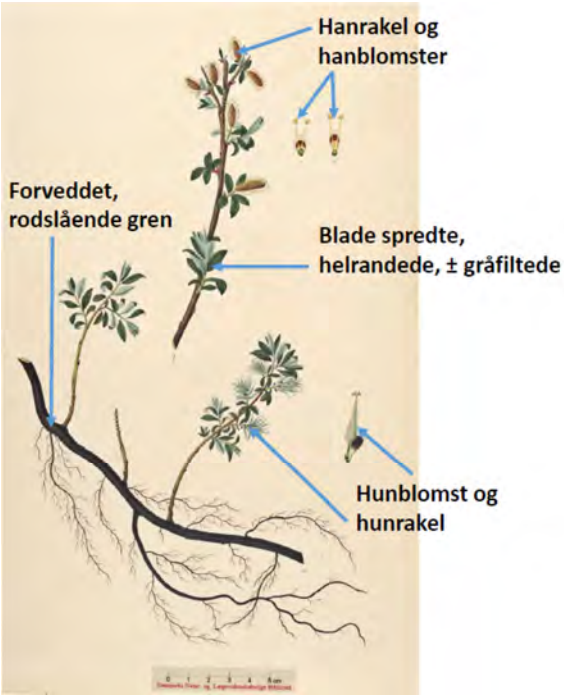

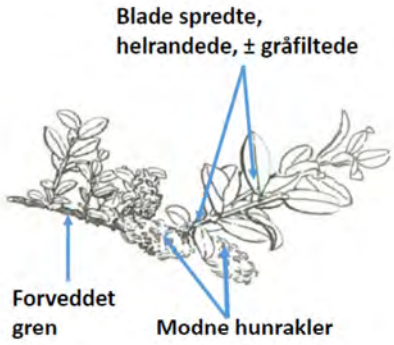

Krybende pil. Flora Danica ©

Krybende pil. Botanisk Atlas ©

1.13 Kveller eller salturt

Hvordan kender jeg kveller?

Kveller er en enårig urt med leddelte, oprette og ofte stærkt grenede stængler, op til 30 cm høje, med skælformede blade indsænkede i stænglerne. Stænglerne er kødede, glasagtigt skinnende, grønne eller mere eller mindre rødligt anløbne. De små, tvekønnede blomster er indsænkede i stænglerne og samlet i endestillede blomsterstande. Blomstringstiden er fra august til september. Frugten er en nød.

Hvor finder jeg kveller?

Kveller vokser på lysåben, våd, tidvis oversvømmet, næringsfattig til næringsrig og stærkt saltholdig sandbund i den yderste del af strandengen, ved strandsø, på saltpande, leret vade og ydre marskeng. Den er almindelig langs beskyttede kyster i Danmark. Den forekommer ikke på Anholt og Bornholm.

Hvad kan jeg forveksle kveller med?

Der er kun én art af kveller i Danmark. Den kan næppe forveksles med andre arter.

Kveller, 20-08-2011.

Kveller, 31-08-2013.

Kveller, 31-08-2013.

Kveller, vegetativ, 03-06-2019.

Saltpande med kveller, 12-07-2019.

Kveller, vegetativ, 12-07-2019.

Kveller, vegetativ, 12-08-2019.

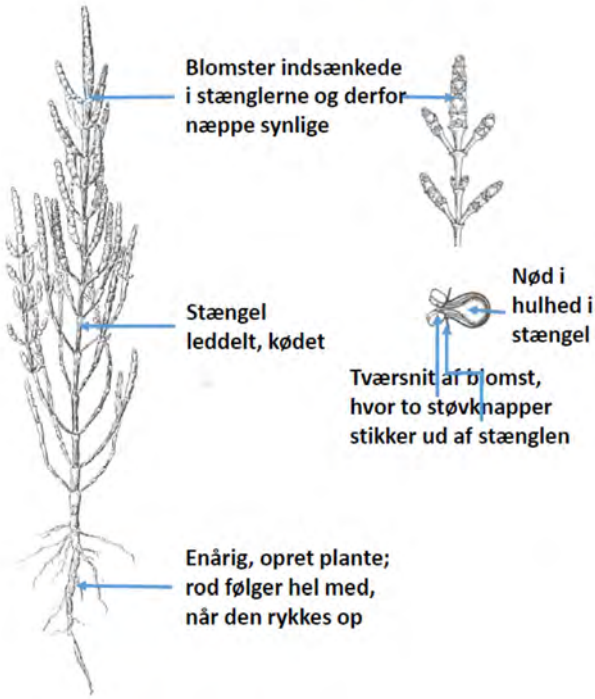

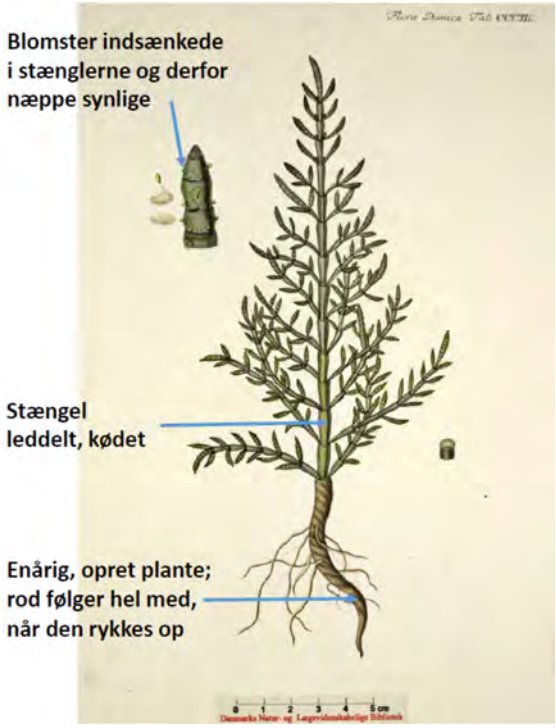

Kveller. Botanisk Atlas ©

Kveller. Flora Danica ©

1.14 Kællingetand

Hvordan kender jeg kællingetand?

Kællingetand er flerårige urter med glatte, nedliggende, opstigende eller oprette stængler, op til 75 cm høje med spredte blade. De trekoblede stængelblade har 3 omvendt ægformede til lancetformede småblade. De to helrandede, frie fodflige har samme form som småbladene. Blomsterne sidder samlet for enden af stilkene og har sambladede, grønne bægre og gule ærtekroner, hvor kølen løber ud i en lang spids, 'kællingetand'. Blomstringstiden er fra juni til oktober. Frugten er en glat bælg.

Hvor finder jeg kællingetand?

Kællingetand vokser på lysåben til let skygget, tør til våd, sur til basisk, næringsfattig til middelnæringsrig, moderat saltpåvirket jordbund på overdrev, strandoverdrev, strandvold, kystskrænt, hedegræsland, i klit, grønklit, på klithede, vejrabat, fersk eng, i kær, rørsump, pile- og birkemose, tørvemose, på strandeng og vejkant. Kællingetand er almindelig i hele Danmark.

Hvad kan jeg forveksle kællingetand med?

Kællingetand omfatter i Danmark almindelig kællingetand, smalbladet kællingetand og sump-kællingetand. De kan i blomst adskilles fra andre gulblomstrede, urteagtige ærteblomstplanter, som gul fladbælg og rundbælg, ved de glatte stængler uden vinger og blade uden klatretråde og med helrandede fodflige af størrelse og form som de tre tilhørende småblade.

Almindelig kællingetand, i blomst, 06-06-2010.

Kveller, 31-08-2013.

Almindelig kællingetand, tv. vegetativ, th. stængel med trekoblede blade og fodflige, 18-06-2019.

Smalbladet kællingetand, i blomst, 04-08-2010.

Sump-kællingetand, i blomst, 23-07-2011.

Sump-kællingetand, vegetativ, 03-06-2019.

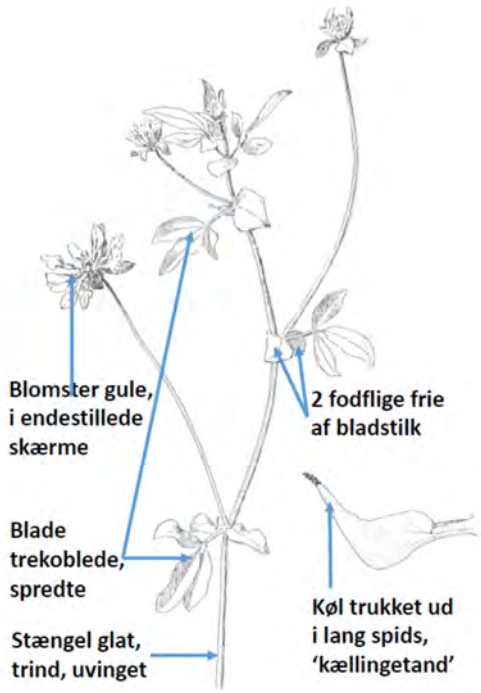

Kællingetand. Flora Danica ©

Kællingetand. Botanisk Atlas ©

1.15 Liden klokke eller blåklokke

Hvordan kender jeg liden klokke?

Liden klokke er en flerårig urt med opstigende, glatte, trinde, op til 40 cm høje stængler med spredte blade. Stængelbladene er stilkløse, helrandede, glatte og linje-lancetformede. De nederste blade, der visner tidligt, er hjerte-nyreformede med lange stilke. De nikkende blomster sidder i klase. Kronbladene er 5-delte, klokkeformede og himmelblå. De modne kapsler er nikkende. Alle plantens dele indeholder hvid mælkesaft. Blomstringstiden er fra juni til september. Frugten er en 3-rummet kapsel, der åbner sig i toppen.

Hvor finder jeg liden klokke?

Liden klokke vokser på tør til let fugtig, næringsfattig jordbund på overdrev, klithede, i grå klit, grøn klit, på hedebakke, klippehede, kystskrænt, indlandsskrænt, tør eng, gravhøj, i lys løvskov, egekrat, på markdige, vejkant og brakmark. Den er almindelig i hele Danmark undtagen på Vestlolland.

Hvad kan jeg forveksle liden klokke med?

Der forekommer 6 vildtvoksende arter af klokke i Danmark, hvor de 5 andre normalt er kraftigere end liden klokke. Liden klokke kan forveksles med spinkle individer af smalbladet klokke, der har ugrenede stængler med ensartede linje-lancetformede blade og oprette, modne kapsler. Den kan forveksles med vegetative individer af almindelig hør, der er uden mælkesaft og ofte udsås på markarealer.

Liden klokke, i blomst, 10-07-2019.

Kveller, 31-08-2013.

Liden klokke, i blomst, 10-07-2019.

Liden klokke, i frugt, 11-08-2019.

Liden Klokke, hele grundblade. Foto: Camilla Fløjgaard, 27-06-2019.

Liden Klokke, overrevet blad, hvor mælkesaften pibler frem (blå pil). Foto: Camilla Fløjgaard, 27-06-2019.

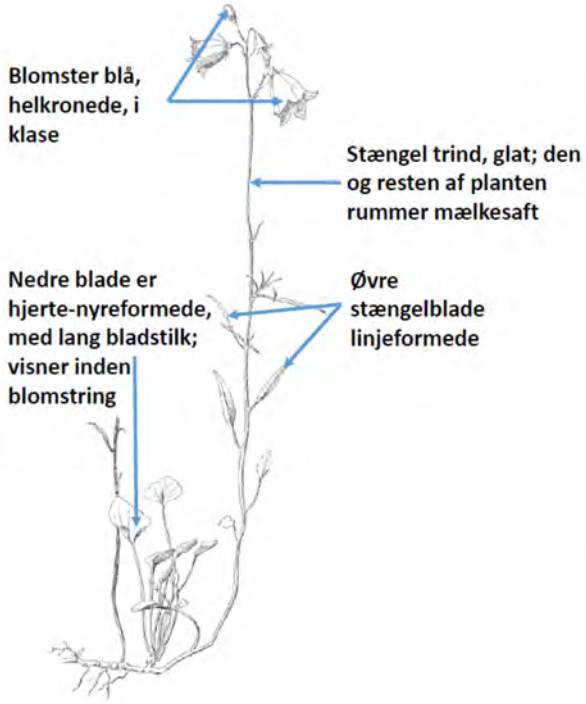

Liden klokke. Botanisk Atlas ©

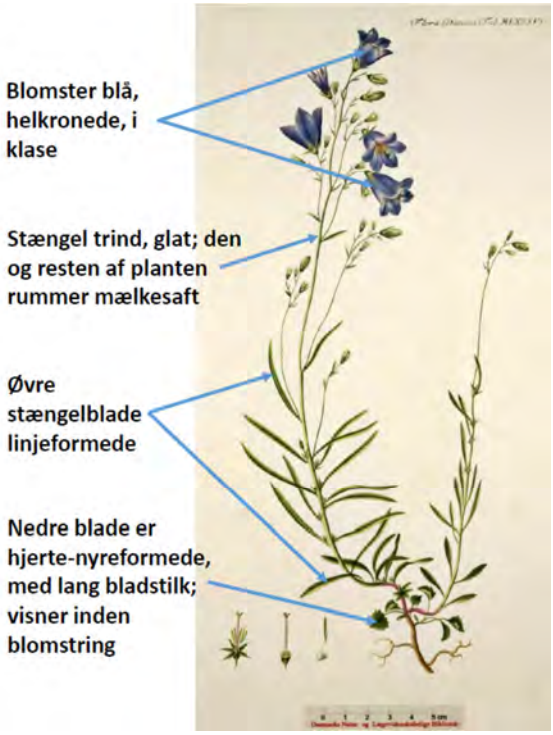

Liden klokke. Flora Danica ©

1.16 Læge-ærenpris

Hvordan kender jeg læge-ærenpris?

Læge-ærenpris er en flerårig urt med nedliggende op til 30 cm lange, alsidigt hårede skud, med modsatte blade. Bladene er kortstilkede, hårede, elliptiske til omvendt ægformede, fint til groft savtakkede i spidsen, op til 3 cm lange og 2 cm brede. Blomsterne er samlede i sidestillede, oprette klaser tæt ved skudspidsen. De blegblå kroner har 4 kronbladlapper, op til 9 mm i tværmål. Blomstringstiden er maj til august. Frugten er en omvendt hjerteformet kapsel, der er længere end bægeret.

Hvor finder jeg læge-ærenpris?

Læge-ærenpris vokser på lysåben til let skygget, sur, næringsfattig jordbund på overdrev, strandoverdrev, gravhøj, lyng- og græshede, nordvendt skrænt, kysthede, i klit, løvskov på morbund, forblæst løvskov, skovbryn, på skovdige, i lysning i nåleskov og på vejkant. Arten er almindelig i Jylland, på det meste af Øerne inklusive Bornholm. Den mangler på det sydligste Fyn, Ærø, det vestlige Sjælland og trekantområdet mellem København, Roskilde og Køge samt på det meste af Amager og på Saltholm.

Hvad kan jeg forveksle læge-ærenpris med?

Der forekommer 22 arter af ærenpris i Danmark. Læge-ærenpris kan forveksles med andre af de lavtvoksende ærenprisarter. Den adskiller sig ved vækstformen med nedliggende stængler og opstigende blomsterskud, ved alsidig behåring af stængler og blade og på savtakkede bladspidser.

Læge-ærenpris, i blomst, 25-05-2012.

Læge-ærenpris, i blomst, 03-06-2019.

Læge-ærenpris, vegetativ, 03-06-2019.

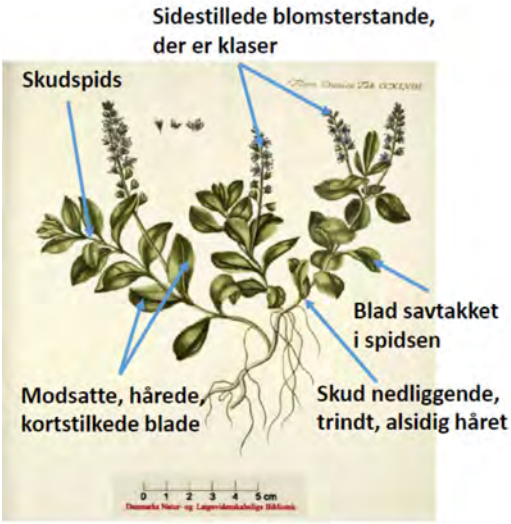

Læge-ærenpris. Flora Danica ©

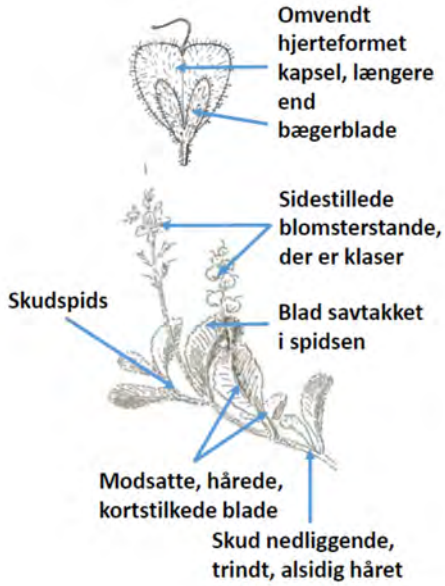

Læge-ærenpris. Botanisk Atlas ©

1.17 Mose-bølle

Hvordan kender jeg mose-bølle?

Mose-bølle er en op til 80 cm høj, løvfældende busk med lysebrune til brune, trinde grene med spredte blade. Blade er blågrønne på oversiden og matgrønne på undersiden, omvendt ægformede og helrandede, tydeligt netnervede, op til 2,5 cm lange. De hængende blomster sidder enligt eller op til fire sammen i bladhjørnerne og har krukkeformede, hvidlige til røde kroner med 4 eller 5 hvide flige i spidsen. Blomstringstiden er maj. Frugten er et blåt, hviddugget, spiseligt bær med lyst frugtkød.

Hvor finder jeg mose-bølle?

Mose-bølle vokser på lysåben til halvskygget, fugtig til ret tør, sur, næringsfattig jordbund i hedemose, på fugtig hede, hedebakke, klithede, i birkemose og tørvemose. Den er almindelig i Nord-, Vest- og Midtjylland, Sydvestjylland, det nordvestlige Djursland, på Læsø, Anholt og i den østlige del af Nordsjælland. Den mangler i morænejordsegnene i Øst- og Sydjylland, på Als, Samsø, Fyn med omkringliggende øer, Lolland, Falster, Møn og Sjælland samt på Bornholm.

Hvad kan jeg forveksle mose-bølle med?

Slægten bølle omfatter fire arter: blåbær, mose-bølle, tranebær og tyttebær. Mose-bølle kan forveksles med blåbær, der har grønne, kantede grene og ægformede, savtakkede blade, der er ensfarvet grønne på begge sider. Blåbærs frugter er blåsorte bær med violet frugtkød.

Mose-bølle, habitus, 01-06-2008.

Mose-bølle, i blomst, 01-06-2008.

Mose-bølle, i blomst, 15-06-2015.

Mose-bølle, 30-07-2011.

Mose-bølle, modne frugter, 27-06-2014.

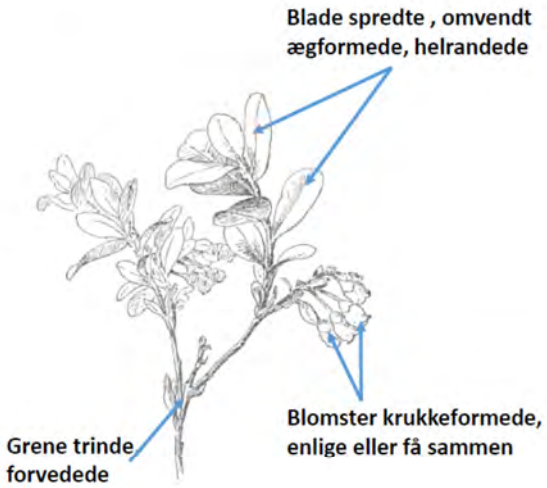

Mose-bølle. Flora Danica ©

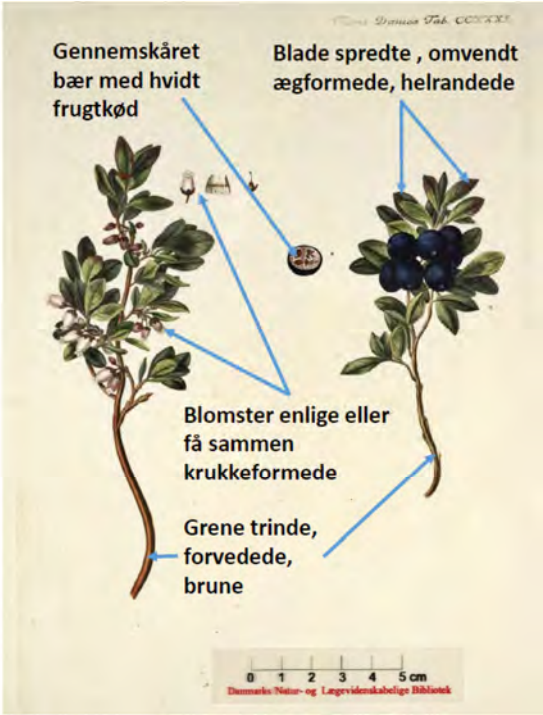

Mose-bølle. Botanisk Atlas ©

1.18 Mælkeurt

Hvordan kender jeg mælkeurt?

Mælkeurt er flerårig urter med opstigende, glatte, op til 20 cm lange, trinde skud med alle blade spredte, de nederste modsatte eller samlet i roset. Blade er kortstilkede, hele, de nedre omvendt ægformede, op til 1 cm lange, de øvre lancetformede, op til 2 cm lange. Blomsterne er samlet i ensidige klaser for enden af skuddene. Blomsten er uregelmæssigt opbygget. Der er 5 frie bægerblade, hvor de 3 ydre er små og grønne, mens de 2 indre er store, vingelignende, med tydelige nerver og med samme farve som kronbladene. Der er 3 ved grunden sammenvoksede kronblade, hvoraf de 2 øverste er udstående og det nederste bådformet med frynset spids. Kronblade og de farvede bægerblade er normalt blå, men kan også være rødlilla, rosa eller hvide. Frugten er en flad kapsel omgivet af de to vingelignende bægerblade. Blomstringstiden er fra maj til begyndelsen af juli.

Hvor finder jeg mælkeurt?

Mælkeurt vokser på lysåben, sur til basisk, næringsfattig jordbund på overdrev, skrænt, kalkskrænt, strandoverdrev, tør eng, grønklit, klithede, græshede, hedebakke, i hedelavning, hedemose og på vældskrænt. Arterne forekommer spredt i de fleste egne af landet, men mangler i det indre af Sydvest- og Sydjylland og Fyn, Vestlolland, Sydvestsjælland og i det meste af Nordøstsjælland samt på Sydbornholm.

Hvad kan jeg forveksle mælkeurt med?

Mælkeurt omfatter i Danmark bitter mælkeurt, spæd mælkeurt og almindelig mælkeurt, der er den mest almindelige. De kan i blomst forveksles med flere arter af fladbælg og vikke, der tilhører ærteblomstfamilien, og som har sammenvoksede bægerblade, typisk ærtekrone og frugterne er bælge. Mælkeurt kan kendes på hele blade, i blomst på de sammenvoksede kronblade med frynser på det nederste og i frugt på den flade kapsel omgivet af to vingelignende bægerblade med tydelige nerver.

Almindelig mælkeurt, i blomst, 18-05-2018.

Almindelig mælkeurt, i blomst, 26-05-2016.

Spæd mælkeurt, i blomst, 29-05-2015.

Bitter mælkeurt, i blomst, 10-05-2018.

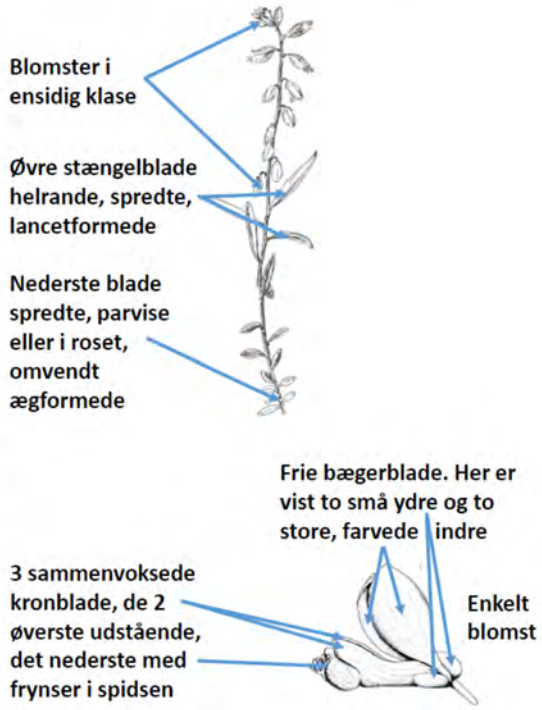

Mælkeurt. Botanisk Atlas ©

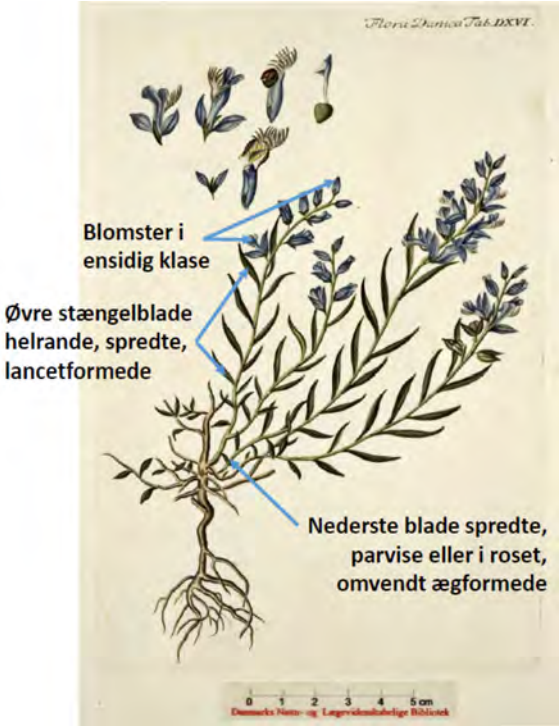

Mælkeurt. Flora Danica ©

1.19 Pimpinelle

Hvordan kender jeg pimpinelle?

Pimpinelle er flerårige urter med op til 130 cm høje, glatte til svagt hårede, stribede, trinde, massive eller kantede-furede, hule stængler med spredte blade. De nederste blade er enkelt fjersnitdelte med fint takkede til groft indskårne afsnit og stængelblade med to gange fjersnitdelte blade med slanke afsnit eller alle blade med aflangt ægformede, groft takkede afsnit. Blomsterne er samlet i endestillede skærme, der er nikkende før udspring. Blomsterne har fem hvide kronblade, der sidder oven på frugterne. Blomstringstiden er fra slutningen af juni til september. Frugten er en 2-delelig spaltefrugt.

Hvor finder jeg pimpinelle?

Pimpinelle vokser på lysåben til let skygget, tør, sur til let basisk, næringsfattig jordbund på overdrev, hedebakke, strandoverdrev, strandvold, grønklit, sandmark, kystskrænt, gravhøj, klippeoverdrev, kalkbakke, vejkant og skovvejkant. De er almindelige i Jylland, på Fyn med omkringliggende øer, Sjælland især i Odsherred og Hornsherred, Lolland, Falster, Møn og Bornholm, mens de er sporadiske eller mangler i store dele af det østlige Nordsjælland og Sydvestjylland.

Hvad kan jeg forveksle pimpinelle med?

Pimpinelle omfatter i Danmark almindelig pimpinelle, der er langt almindeligst, og stor pimpinelle. De to arter af pimpinelle kan forveksles med andre hvidblomstrede skærmplanter, der vokser på tør jordbund. Almindelig pimpinelle adskilles på de forskelligartede blade nederst, på midten og øverst på stænglerne, der er massive, de hængende skærme før udspring, og ved det relativt sene blomstringstidspunkt, hvor de fleste andre hvidblomstrede skærmplanter er afblomstret. Stor pimpinelle adskilles på de enkelt fjersnitdelte blad med groft tandede småblade og de kantet-furede, hule stængler.

Almindelig pimpinelle, i blomst, 19-07-2009.

Almindelig pimpinelle, i blomst, 23-07-2010.

Almindelig pimpinelle, i blomst, 01-08-2013.

Almindelig pimpinelle, i frugt, 10-08-2019.

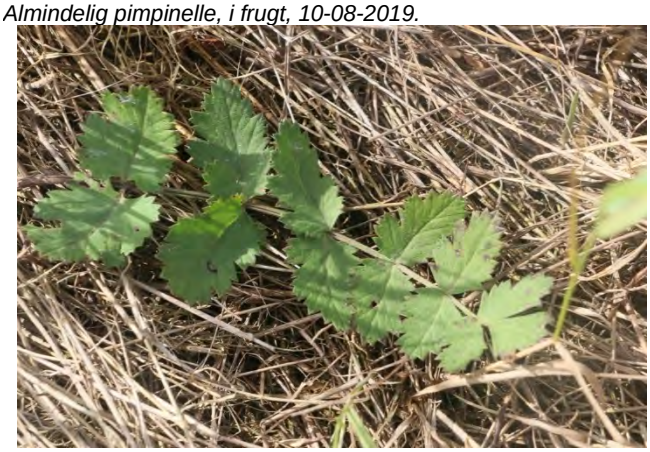

Almindelig pimpinelle, variation i grundblade, 10-08-2019.

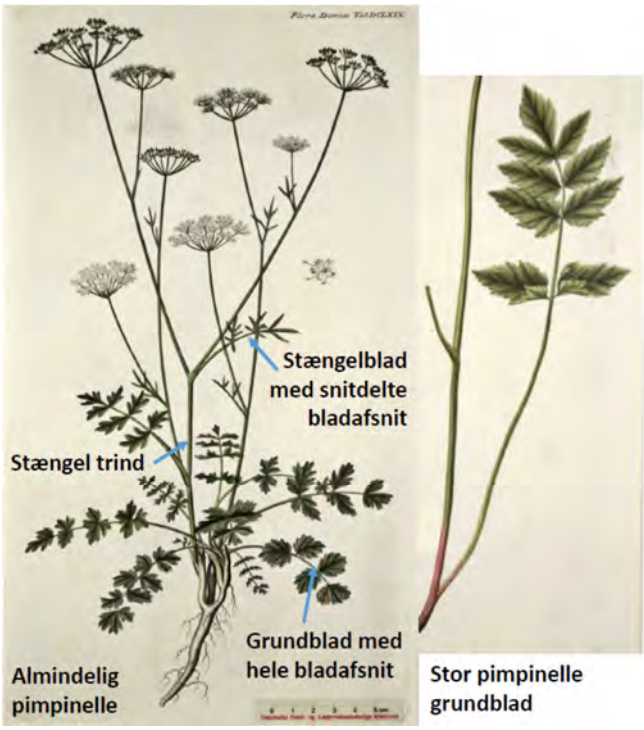

Pimpinelle. Flora Danica ©

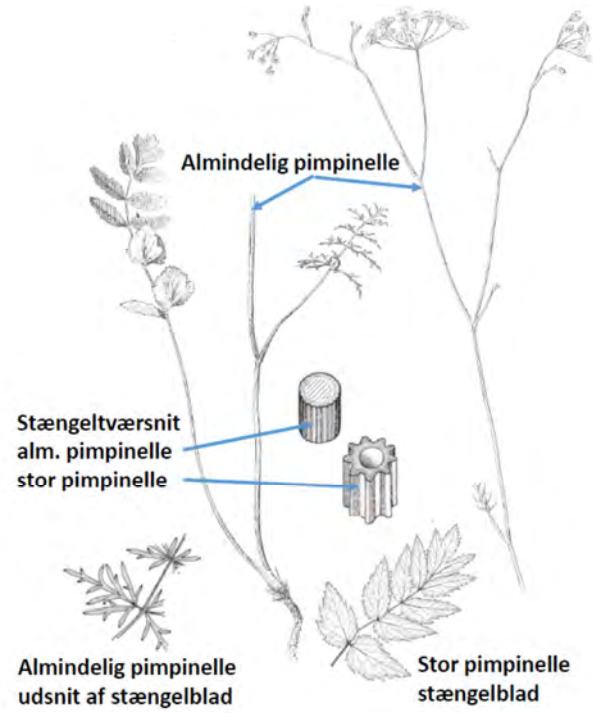

Pimpinelle. Botanisk Atlas ©

1.20 Revling

Hvordan kender jeg revling?

Revling er en stedsegrøn dværgbusk med nedliggende til opstigende skud op til 50 cm. Bladene er grønne, spredte, nåleformede og udstående med tilbagebøjede rande og én hvid fure på bladundersiden, op til 5 mm lange. Arten har adskilte han- og hunplanter, hvor blomster sidder mellem bladene i enden af skuddene. Blomstringstiden er fra marts til april. Hunplanterne ses bedst i efteråret, når de sorte frugter modner.

Hvor finder jeg revling?

Revling vokser på lysåbne til let skyggede steder på sur, næringsfattig jordbund i lynghede, klithede, hedemose, højmose, tørvemose, på overdrev, kystskrænt, strandoverdrev og i lys nåleplantage. Den er almindelig i de næringsfattige egne i Jylland, på Læsø, Anholt, Samsø og Endelave, mens den forekommer spredt i næringsfattige egne af Fyn, af Sjælland især langs nordkysten, samt af Lolland, Falster og Bornholm. Revling mangler i de næringsrige morænejordsegne i Danmark.

Hvad kan jeg forveksle revling med?

Der forekommer kun én art af revling i Danmark. Arten kan forveksles med hedelyng, hvis nåleformede blade sidder parvist tiltrykt stænglerne, og med klokkelyng, der har fire udstående, nåleformede blade i krans med tilbagebøjede rande og 2 hvide furer på undersiderne.

Revling, vegetativ 24-09-2011.

Almindelig pimpinelle, i blomst, 23-07-2010.

Revling, hanplante i blomstring, 24-03-2012.

Revling, hunplante i frugt, 31-07-2018.

Revling, vegetativ, 03-06-2019.

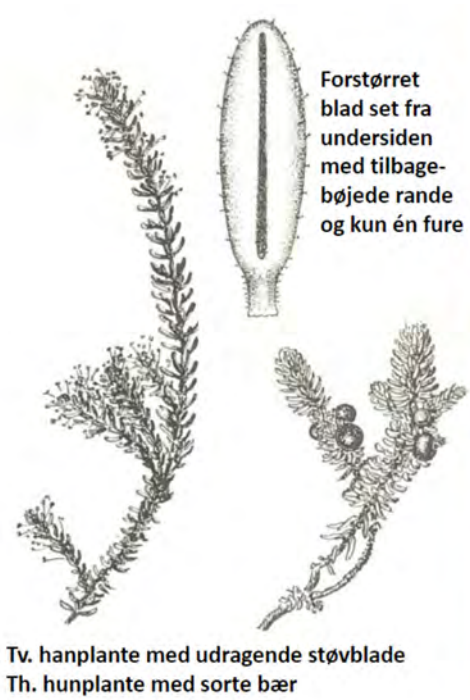

Revling. Botanisk Atlas ©

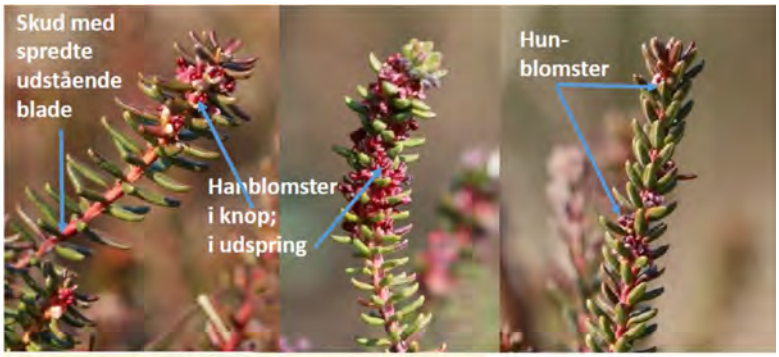

Revling. Foto: Peter Wind

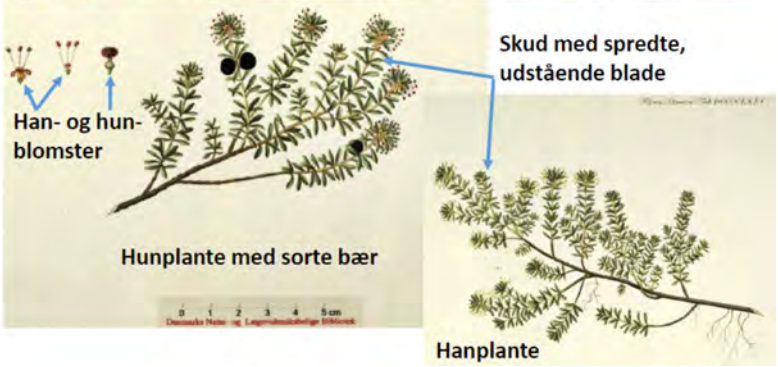

Revling. Flora Danica ©

1.21 Sandkryb

Hvordan kender jeg sandkryb?

Sandkryb er en flerårig urt med op til 10 cm høje, glatte, trinde, nedliggende-opstigende skud og underjordiske udløbere, hvorved den danner tætte tæpper. De tætsiddende blade er modsatte forneden og spredte øverst på stænglerne, ovale til aflangt ægformede, med flade bladrande, kødede, op til 1 cm lange. Blomsterne sidder enkeltvis i bladhjørnerne og har én krans af rosa blosterblade. Blomstringstiden er fra slutningen af maj til begyndelsen af juli. Frugten er en kugleformet, 5-klappet kapsel.

Hvor finder jeg sandkryb?

Sandkryb vokser på lysåben, tidvis oversvømmet, fugtig, svagt sur til basisk, middelnæringsrig, ret saltpåvirket jordbund på strandeng, strandvold, i marsk, strandrørsump og klitlavning. Arten er almindelig på beskyttede kyster i det meste af landet og mangler på de eksponerede kyster langs Jyllands Vestkyst og Nordsjælland.

Hvad kan jeg forveksle sandkryb med?

Der forekommer kun én art af sandkryb i Danmark. Arten kan ikke forveksles med andre blomsterplanter på de typiske voksesteder.

Sandkryb, i blomst, 05-06-2013.

Sandkryb, i blomst, 05-06-2013.

Sandkryb, vegetativ, 23-08-2019.

Sandkryb, vegetativ, 12-08-2019.

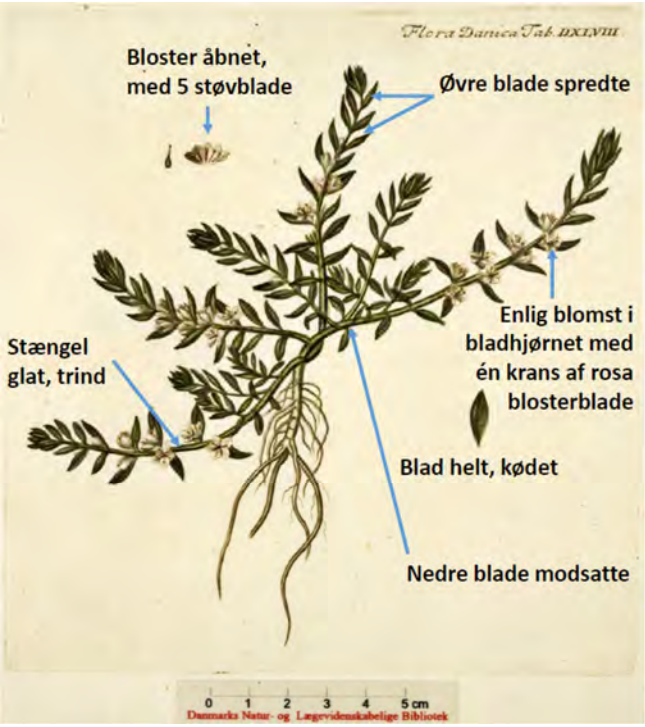

Sandkryb. Flora Danica ©

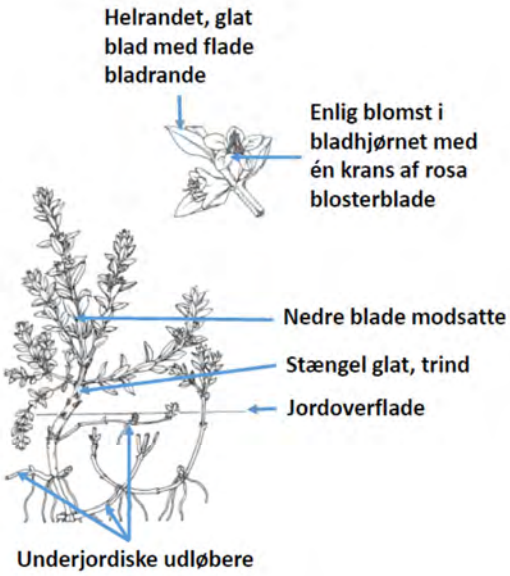

Sandkryb. Botanisk Atlas ©

.

1.22 Skjaller

Hvordan kender jeg skjaller?

Skjaller er enårige urter med oprette, glatte, i tværsnit 4-kantede, ugrenede til stærkt grenede stængler op til 40 cm, med modsatte blade. Bladene er ustilkede, lancetformede og savtakkede. Blomsterne sidder i endestillede aks. Kronen op til 2 cm lang, læbeformet, solgul omgivet af det oppustede, sambladede, grønne eller hvidlige bæger, der er sammentrykte fra siderne. Blomstringstiden er fra maj til august. I frugt omslutter bægeret den flade, toklappede kapsel.

Hvor finder jeg skjaller?

Skjaller vokser på lysåben, våd til tør, sur til basisk, næringsfattig jordbund på fersk eng, vældeng, kalkeng, overdrev, strandoverdrev, overdrevsskrænt med trykvand, i hedemose, kliteng, grønklit, på klithede, græshede, hede, vejkant og brakmark. Skjaller er almindelig i det meste af Jylland. Den forekommer sporadisk i morænejordsegnene i Jylland og på Øerne. Den mangler på Tåsinge, Sydlangeland, Vestlolland, Sydvestsjælland, Saltholm og flere mindre øer i Det sydfynske Øhav og Smålandsfarvandet samt i Kattegat.

Hvad kan jeg forveksle skjaller med?

Skjaller omfatter i Danmark stor og liden skjaller. De kan forveksles med andre planter med gule læbeformede kroner f.eks. kohvedearter eller planter med gule ærteblomster. Skjaller kan kendes på de 4-kantede stængler med modsatte blade, de solgule læbekroner i oppustede, sammentrykte bægre og sidenhen de flade, toklappede kapsler.

Stor skjaller, i blomst, 16-06-2009.

Stor skjaller, i blomst, 04-06-2013.

Stor skjaller, unge frugter i sammentrykt bæger, 18-06-2019.

Stor skjaller, modne frugter, 18-06-2019.

Liden skjaller, vegetativ, 03-06-2019.

Liden skjaller, i blomst, 28-05-2017.

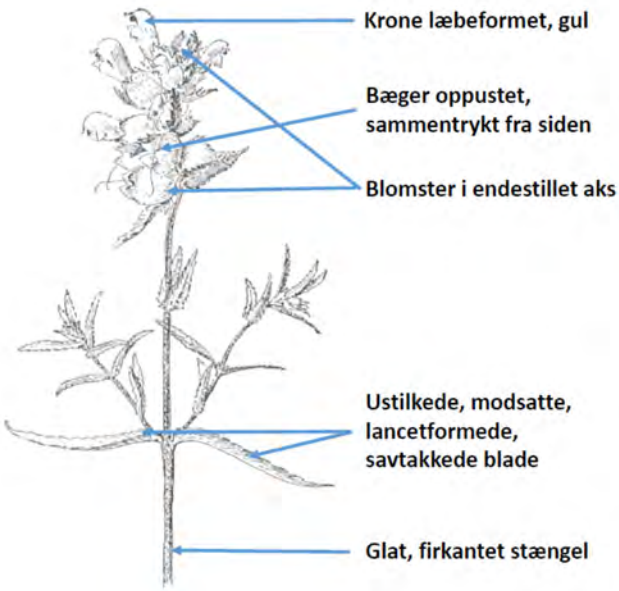

Skjaller. Botanisk Atlas ©

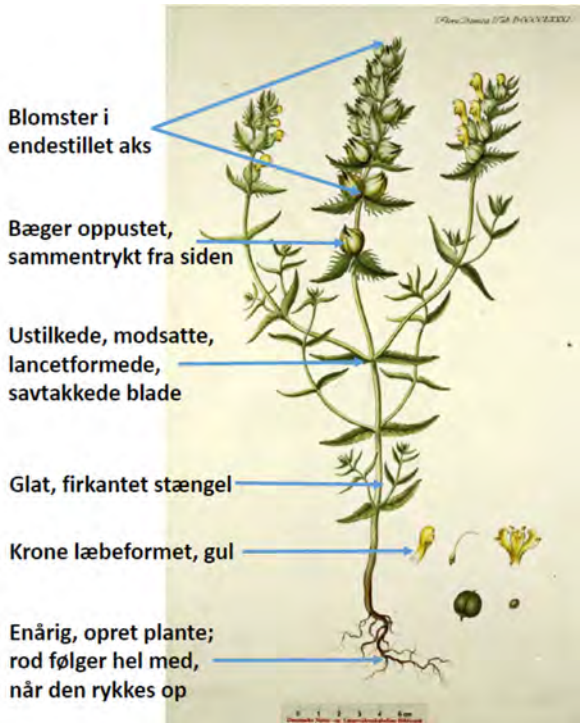

Skjaller. Flora Danica ©

1.23 Snerre

Hvordan kender jeg snerre?

Snerre er flerårige urter med op til 1 m høje, glatte til ru, mere eller mindre furede stængler med kransstillede blade. Kransene har fra 4 til 8 blade, der øverst på stænglerne er omvendt ægformede til lancetformede og mindst tre gange så lange som brede. Blomsterne sidder på stilke fra bladhjørnerne eller er endestillede. Den enkelte blomst har fire sammenvoksede kronblade med en diameter på op til 4 mm og er enten hvide eller gule. Snerre blomstrer fra juni til august. Frugten er en spaltefrugt med to nødagtige delfrugter.

Hvor finder jeg snerre?

Snerre vokser på lysåben til let skygget, tør til fugtig, tidvis oversvømmet, sur til basisk, næringsfattig jordbund på fersk eng, kalkeng, kalkoverdrev, overdrev, klippeoverdrev, strandoverdrev, skrænt, gravhøj, hedebakke, lynghede, i skovbryn, egekrat, skoveng, vældeng, knoldkær, mose, grønklit, på søbred, græsland, vejkant, vejskrænt og brakmark. Snerre forekommer i det meste af Danmark.

Hvad kan jeg forveksle snerre med?

Snerre omfatter 10 naturligt forekommende arter i Danmark, gul snerre, hvid snerre, krat-snerre, kær-snerre, liden snerre, lyng-snerre, sump-snerre og trenervet snerre samt burre-snerre og skovmærke, hvor de to sidstnævnte ikke skal registreres. Snerrearterne er karakteriseret af de kransstillede blade og kan forveksles indbyrdes og med den enårige blåstjerne, der har blå blomster og primært optræder på dyrkede arealer, og burre-snerre, der er forsynet med vedhæftende torne på blade og stængler.

Gul snerre, i blomst, 05-07-2009.

Gul snerre, nærbillede af stængel med bladkranse, 18-06-2019

Hvid snerre, i blomst, 07-07-2011.

Liden snerre, i blomst, 21-06-2015.

Lyng-snerre, i blomst, 22-06-2013.

Lyng-snerre, vegetativ, 04-06-2019.

Trenervet snerre, i blomst, 28-06-2014.

Kær-snerre, i vegetativ tilstand med 6 smalle blade i krans ved leddene, 03-06-2019.

Kær-snerre, i blomst, 22-06-2020.

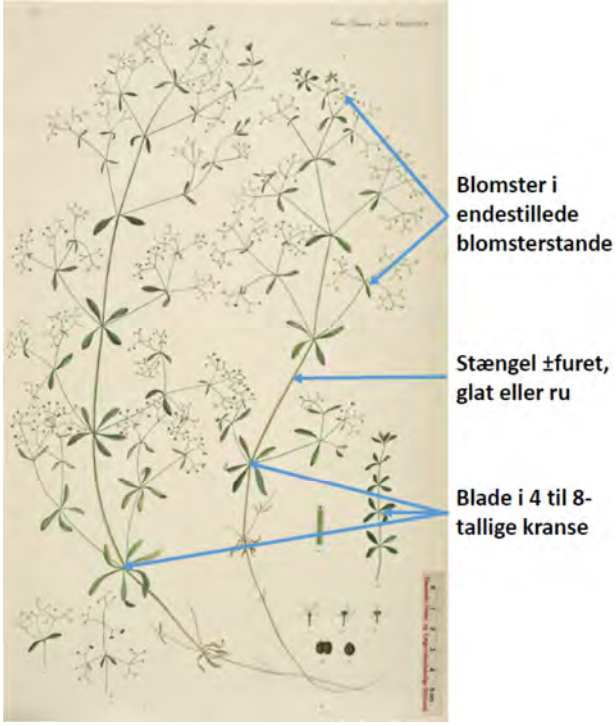

Snerre. Flora Danica ©

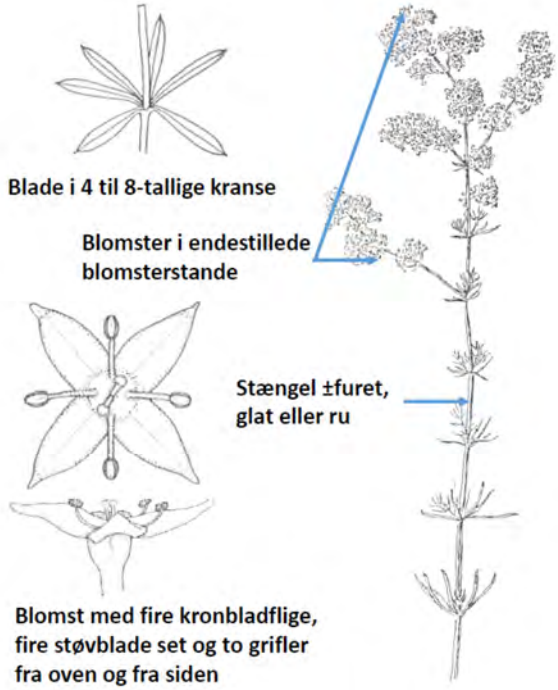

Snerre. Botanisk Atlas ©

1.24 Soldug

Hvordan kender jeg soldug?

Soldug er flerårige, insektædende urter med rosetstillede blade og op til 20 cm høje blomsterstængler. Bladene er kredsrunde til omvendt æg- til linjeformede, beklædt med langstilkede, røde hår med glinsende dråber i enderne (kirtelhår) på bladoversiderne og langs bladrandene. Blomsterne sidder i en klase på den bladløse blomsterstængel og har 5 hvide kronblade. Blomstringstiden er fra slutningen af juni til august. Frugten er en kapsel med talrige frø.

Hvor finder jeg soldug?

Soldug vokser på fugtig til våd, sur, næringsfattig bund i højmose, hængesæk, hedemose og -kær, tørvemose, næringsfattig søbred og vældmose. Soldug forekommer almindeligt i de næringsfattige dele af Jylland, på Læsø og Bornholm. Den forekommer på næringsfattige steder på Syd- og Midtfyn og på Syd- og Midtsjælland og i Nordsjælland. Soldug mangler i de næringsrige dele af Danmark f.eks. Als, øerne i Det sydfynske Øhav, Lolland og Falster.

Hvad kan jeg forveksle soldug med?

Der forekommer 3 arter i Danmark, langbladet soldug, liden soldug og rundbladet soldug. Soldug planter kan, med den røde farve på blade og stængler samt de røde kirtelhår, ikke forveksles andre arter.

Rundbladet soldug, i blomst, 07-08-2015.

Rundbladet soldug, vegetativ, 03-06-2019.

Liden soldug, i blomst, 10-08-2014.

Langbladet soldug, i blomst, 11-07-2014.

Langbladet soldug, i blomst, 12-07-2019.

Langbladet soldug, i blomst, 26-06-2020.

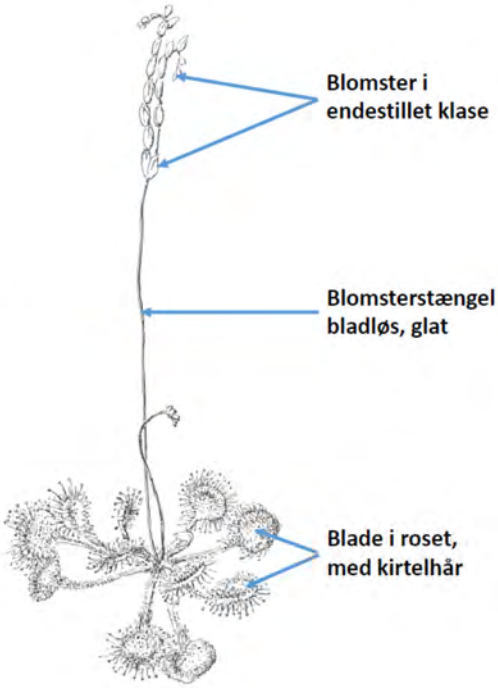

Soldug. Botanisk Atlas ©

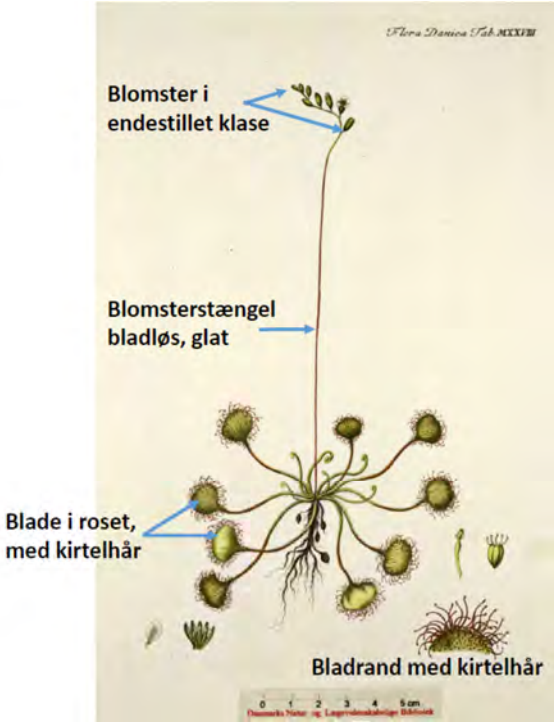

Soldug. Flora Danica ©

1.25 Strandasters

Hvordan kender jeg strandasters?

Strandasters er en to- til flerårig urt med op til 60 cm høje, oprette, trinde, glatte, kødede stængler med spredte blade. Bladene er kødede, glatte, bløde, aflangt elliptiske til lancetformede, helrandede eller lidt tandede. Blomsterne er samlet i endestillede kurve med lilla, tungeformede randkroner og gule skivekroner. Blomstringstiden er fra juli til oktober. Frugten er en nød med fnok.

Hvor finder jeg strandasters?

Strandasters vokser på lysåben, fugtig, tidvis oversvømmet, næringsrig, saltpræget jordbund på den ydre del af strandeng og marskeng, på saltpande, strandvold, i strandrørsump, strandsø og på indlandssalteng. Den er almindelig ved kyster og fjorde i Danmark undtagen de eksponerede kyster i Nord-, Nordvest- og Vestjylland, det nordlige Djursland og det nordlige Sjælland. Den forekommer ikke på Anholt.

Hvad kan jeg forveksle strandasters med?

Der forekommer kun én art af strandasters naturligt i Danmark. Vegetative planter kan forveksles med ikke blomstrende individer af hindebæger, hvis blade er mere stive og brodspidsede, mens strandasters har mere bløde blade med afrundede spidser.

Strandasters, i blomst, 24-08-2008.

Strandasters, i blomst, 11-09-2011.

Strandasters, i blomst, 13-08-2017.

Strandasters, vegetativ, 03-06-2019.

Strandasters, i knop, 12-08-2019.

Strandasters, i frugt, 09-10-2011.

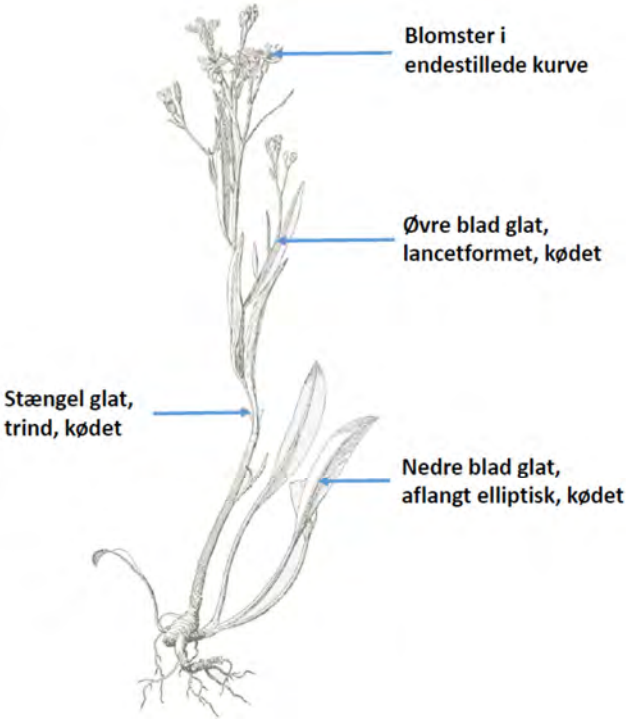

Strandasters. Botanisk Atlas ©

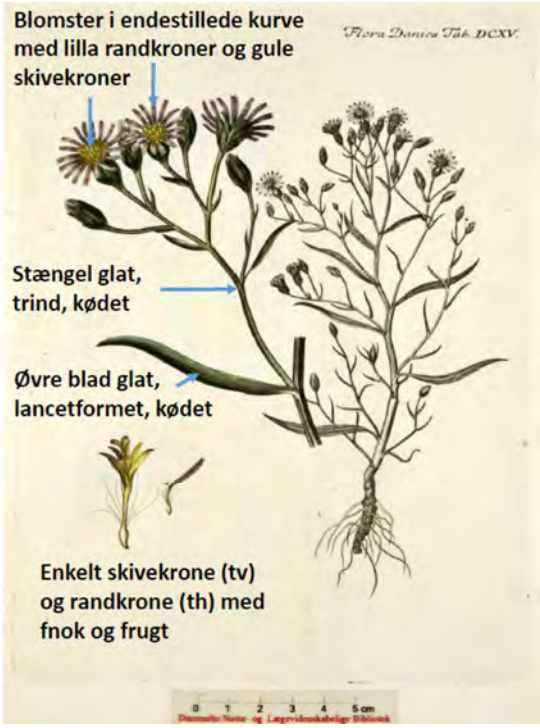

Strandasters. Flora Danica ©

1.26 Strandgåsefod

Hvordan kender jeg strandgåsefod?

Strandgåsefod er en enårig urt med glatte, nedliggende til oprette, glatte, stærkt grenede, blågrønne, rødligt anløbne stængler op til 30 cm. Bladene er spredte, kødede, linjeformede med halvmåneformede tværsnit, op til 2 mm brede og 5 cm lange. De tvekønnede blomster er små, enlige eller op til 5 samlet i bladhjørnerne, har 5 til midten sammenvoksede, trekantede, butte, smalt hindekantede, grønne eller rødlige blosterblade, 5 støvdragere og 2-3 grifler. Blomstringstiden er fra juli til september. Frugten er en nød, der ved modenhed omsluttes af blosteret.

Hvor finder jeg strandgåsefod?

Strandgåsefod vokser på lysåben, tidvis oversvømmet, våd, basisk, overvejende næringsrig, stærkt saltholdig jordbund på strandeng, saltpande, i strandsump, på sandvade, bredden af strandsø, tangvold på sandstrand og stenet strandbred. Arten er almindelig langs beskyttede kyster i de indre farvande og i Vadehavet, mens den ikke forekommer langs eksponerede kyster langs Den jyske Vestkyst, Norddjursland, Nordsjælland, Stevns og Møn og mangler på Anholt og Bornholm.

Hvad kan jeg forveksle strandgåsefod med?

Der forekommer én art af strandgåsefod i Danmark. Den kan forveksles med tangurt, der er grågrøn, håret og har snoede endeskud.

Strandgåsefod i saltpande, vegetativ, 31-08-2013.

Strandgåsefod, vegetativ, 14-08-2013.

Saltpande med strandgåsefod og kveller, vegetative, 12-07-2019.

Strandgåsefod i grøn (tv) og rød (th) vegetativ tilstand, 12-07-2019,

Strandgåsefod, habitus. Strandgåsefod, blomst med synlige gule støvknapper (blå pil) 12-08-2019.

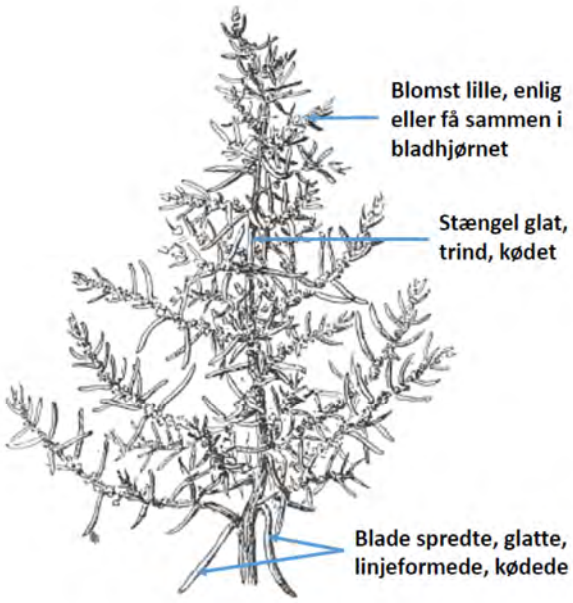

Strandgåsefod. Botanisk Atlas ©

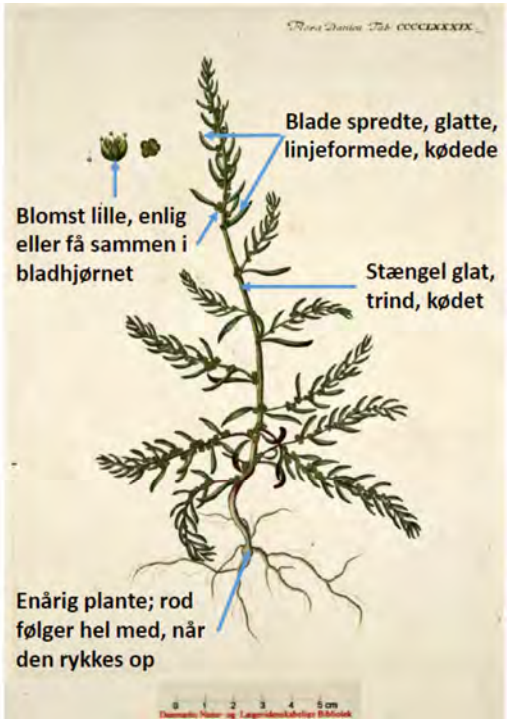

Strandgåsefod. Flora Danica ©

1.27 Strand-malurt

Hvordan kender jeg strand-malurt?

Strand-malurt er en flerårig, hvidgråt filtet urt eller halvbusk med opstigende, op til 60 cm lange skud og med en kraftig, aromatisk duft. De spredte blade er 2-3 gange fjersnitdelte med trådsmalle afsnit. De centimeter store blomster er samlet i hængende, ægformede kurve siddende alsidigt for enden af skuddene. Arten kan danne store bestande. Blomstringstiden er fra august til september. Frugten er en nød uden fnok.

Hvor finder jeg strand-malurt?

Strand-malurt vokser på lysåben, tidvis oversvømmet, fugtig, sur til basisk, overvejende næringsrig, saltpåvirket jordbund på strandeng, strandvold, strandoverdrev, strand med tangopskyl, kanten af strandsump og i marsk. Arten forekommer almindeligt langs kysterne i Vadehavsområdet og i De indre Farvande. Den mangler på Anholt og på eksponerede kyststrækninger som langs Den jyske Vestkyst, nordøst Djursland, Nordsjælland og Østersø-kysterne på Sjælland, Møn og Falster samt Bornholm.

Hvad kan jeg forveksle strand-malurt med?

Strand-malurt kan ikke umiddelbart forveksles med andre arter, når den vokser på artens typiske voksesteder, den ydre strandeng. På utypiske voksesteder kan den forveksles med have-malurt, mark-bynke og grå-bynke. Arten kendes på den gråhvide hårbeklædning og de ægformede kurve.

Strand-malurt, habitus, 31-08-2013.

Strand-malurt, habitus, 24-08-2008.

Strand-malurt, blomster i udspring, 31-08-2013.

Strand-malurt, vegetativ, 03-06-2019.

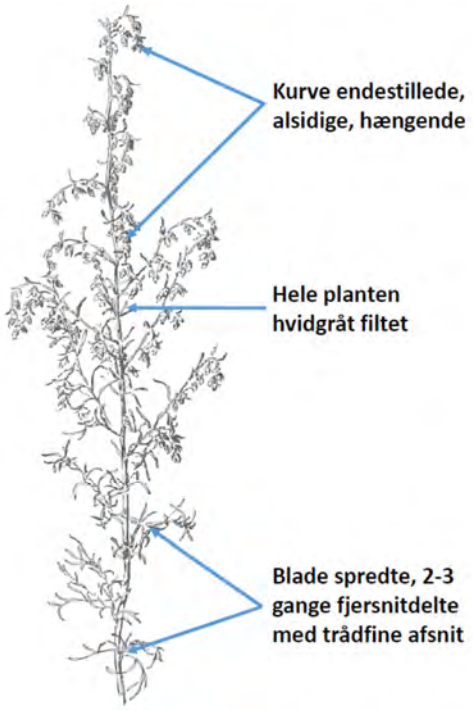

Strand-malurt. Botanisk Atlas ©

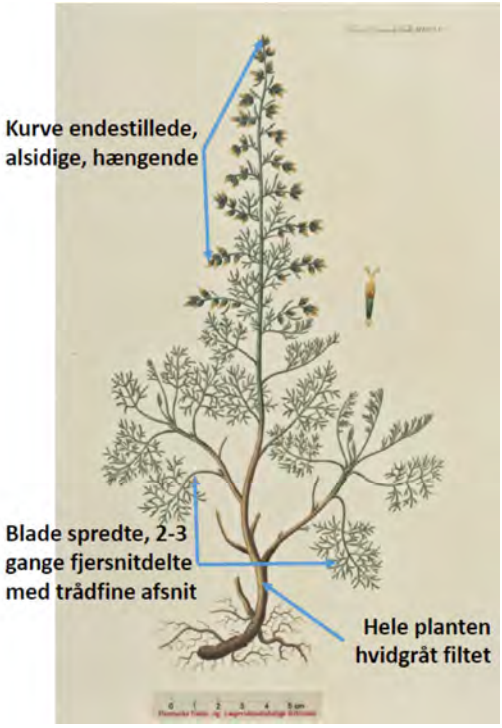

Strand-malurt. Flora Danica ©

1.28 Strand-vejbred

Hvordan kender jeg strand-vejbred?

Strand-vejbred er en flerårig urt med en roset af opstigende blade og oprette op til 30 cm høje blomsterstængler, der er længere end bladene. Bladene er kødede, trinde, linjeformede og ligestrengede. Blomsterstanden er et tre til syv cm langt aks. Blomsterne er små, firetallige med grønne bægre og hindeagtige kronblade. Blomstringstiden er fra maj til september. Frugten er en kapsel, der åbner sig med et låg.

Hvor finder jeg strand-vejbred?

Strand-vejbred vokser på lysåben, fugtig til tidvis oversvømmet, sur til middelnæringsrig, fersk til stærk saltholdig jordbund på strandeng, sten- og sandstrand, strandvold, strandoverdrev, klithede og i strandsump. Den har bredt sig til bl.a. vejkanter, hvor vinterens vejsalt samler sig. Arten er almindelig i Jylland og i kystområderne på Øerne, mens den er mindre almindelig eller manglende i de indre dele her.

Hvad kan jeg forveksle strand-vejbred med?

Vegetative og små individer af strand-vejbred kan forveksles med engelskgræs, der har korte, flade, kødede, udstående blade, og fliget vejbred med fjersnitdelte blade, der er flade, hårede og udstående.

v

Strand-vejbred, i blomst, 21-05-2016.

Strand-vejbred, i blomst, 22-05-2018.

Strand-vejbred, på vejkant, 14-08-2013.

Strand-vejbred, i frugt, 14-08-2013.

Strand-vejbred, vegetativ, 03-06-2019.

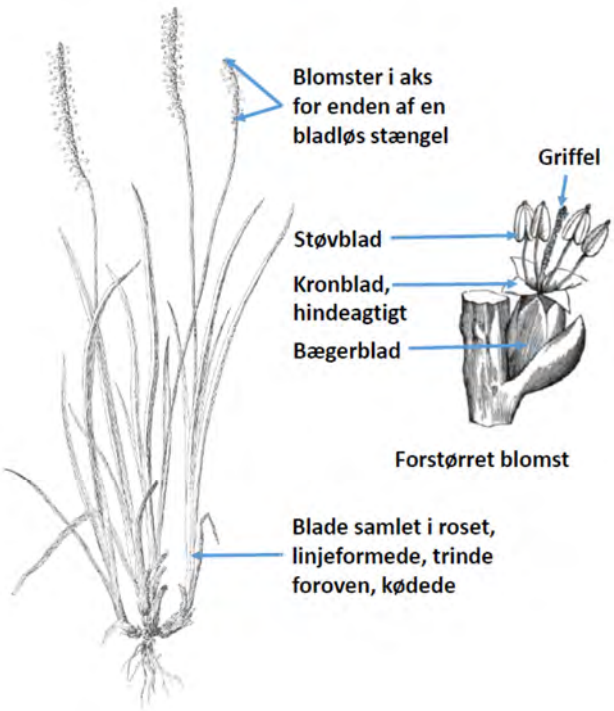

Strand-vejbred. Botanisk Atlas ©

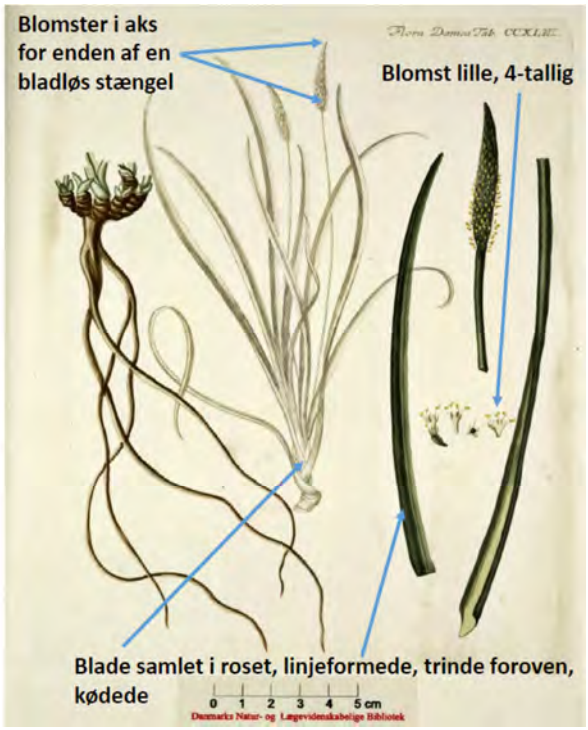

Strand-vejbred. Flora Danica ©

1.29 Timian

Hvordan kender jeg timian?

Timian er flerårige dværgbuske med krybende til opstigende op til 25 cm høje stængler, der i tværsnit er firkantede, enten hårede på kanterne eller helt hårede og forveddede i de nedre dele. Bladene er modsatte, smalt elliptiske eller spatelformede og helrandede, ofte med lange hår i randen. Blomsterne er samlet i endestillede kranse. Bægeret er 2-læbet og stærkt håret på indersiden. Den op til 8 mm lange krone er læbeformet og oftest lyslilla, men kan være hvid. Hele planten har en stærk aromatisk duft. Blomstringstiden er fra juli til august. Frugten er en 4-delelig spaltefrugt.

Hvor finder jeg timian?

Timian vokser på lysåben til let skygget, tør, sur til basisk, næringsfattig jordbund på overdrev, skrænt, kalkoverdrev, kystskrænt, klippeoverdrev, strandoverdrev, strandvold, gravhøj, vejskrænt, lynghede, klithede, i klit og grønklit samt på vejskrænt. Timian er almindelig i de fleste egne af Danmark, dog sporadisk på Falster. De mangler i Sydthy, Østvendsyssel, Læsø, i det østlige Nordsjælland og stort set på Lolland.

Hvad kan jeg forveksle timian med?

Timian omfatter i Danmark de to vildtvoksende arter, bredbladet timian og smalbladet timian. De kan forveksles med andre lavtvoksende læbeblomster, men kan adskilles på den aromatiske duft og de forveddede nedre stængeldele. Den adskiller sig fra voldtimian ved at have hele blade.

Bredbladet timian, i blomst, 12-07-2016.

Smalbladet timian, i blomst, 20-07-2014.

Smalbladet timian, i blomst, 03-06-2019.

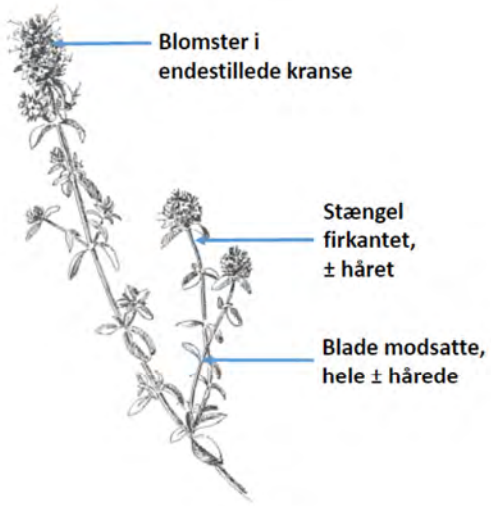

Timian. Botanisk Atlas ©

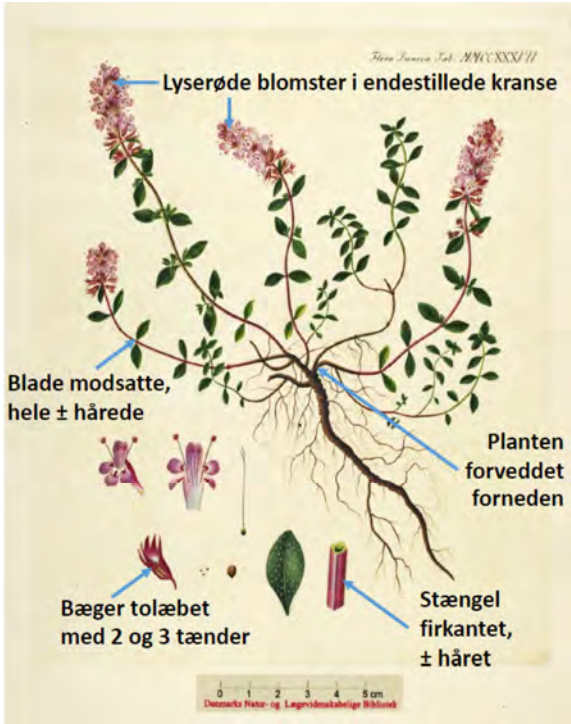

Timian. Flora Danica ©

1.30 Tormentil

Hvordan kender jeg tormentil?

Tormentil er en flerårig, løst tuedannende urt med nedliggende til opstigende, op til 30 cm høje, spinkle, trinde stængler med spredte blade. Grundbladene er 3-5 fingrede, mens stængelbladene er 3 fingrede. Ved basis af bladstilkene sidder to 3-5 fingrede fodflige. De 4-tallige blomster sidder enligt for enden af stænglerne med lysegule, matte kronblade af længde med eller lidt længere end bægerbladene. Blomstringstiden er fra juni til august. Frugten i hver enkelt blomst består af mange frie nødder.

Hvor finder jeg tormentil?

Tormentil vokser på lysåben til let skygget, tør til let fugtig, sur, næringsfattig jordbund på overdrev, strandoverdrev, gravhøj, vejskrænt, hede, hedebakke, i hedemose, vældeng, kalkkær, klitplantage og birkemose. Arten er almindelig i hovedparten af Jylland på nær i de østjyske morænejordsegne, samt på Bornholm og i Nordsjælland. I de øvrige landsdele er den mindre almindelig eller manglende.

Hvad kan jeg forveksle tormentil med?

Tormentil kan forveksles med de øvrige potentilarter, men adskiller sig ved de spinkle, nedliggende til opstigende, ikke rodslående stængler, de 3 fingrede stængelblade og de 4-tallige blomster. Liggende potentil har også 4-tallige blomster, men krybende, rodslående stængler samt helrandede, savtakkede fodflige og enlige blomster. Den kan også forveksles med ranunkelarter, der har skinnende kronblade og mangler fodflige.

Tormentil, i blomst, 28-06-2014.

Tormentil, i blomst, 28-06-2012.

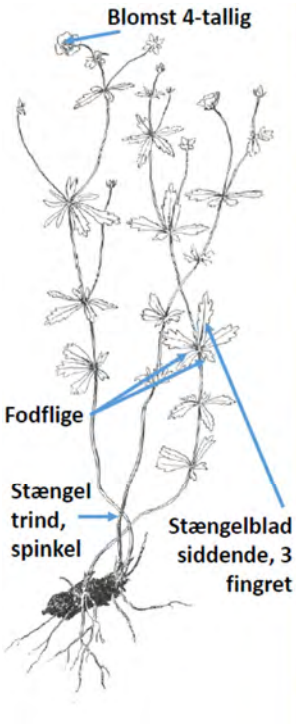

Tormentil. Botanisk Atlas ©

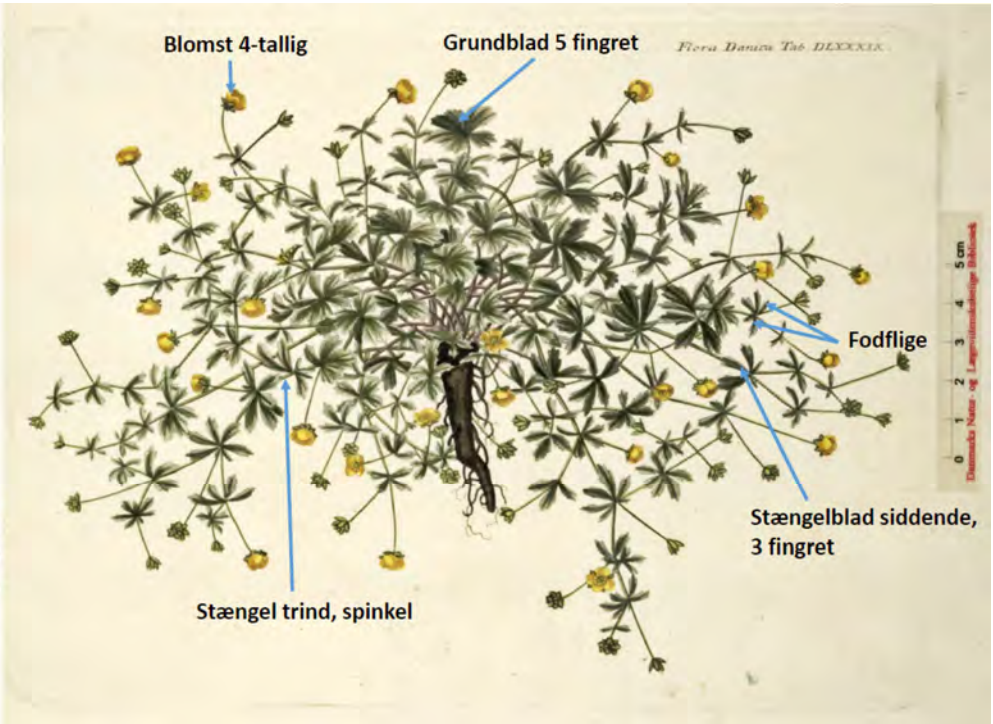

Tormentil. Flora Danica ©

1.31 Tranebær

Hvordan kender jeg tranebær?

Tranebær er en flerårig, stedsegrøn dværgbusk med trådformede, nedliggende og rodslående, indtil 80 cm lange, grenede stængler. Bladene er spredte, kortstilkede, ægformede med tilbagebøjet rand, læderagtige med mørkegrøn overside og grålig underside, op til 1 cm lange. Blomsterne er enlige eller få sammen på tynde stilke fra bladhjørnerne. De tvekønnede blomster er 4-tallige med hjulformet, lyserød krone med tilbagebøjede kronflige. Blomstringstiden er maj til juni. Frugten er et mørkerødt, skinnende bær.

Hvor finder jeg tranebær?

Tranebær vokser på lysåben, våd, sur, meget næringsfattig jordbund på tørvemosflader, i højmose, hedemose, fattigkær, vældmose, skovmose og ved søbred. Arten er almindelig i de næringsfattige dele af Jylland, på Læsø og Anholt, mens den er sjælden på Sydfyn og Midt- og Nordsjælland og har enkelte voksesteder på Falster og Lolland. Den mangler i de næringsrige moræne-jordsegne.

Hvad kan jeg forveksle tranebær med?

Tranebær kan med dens trådformede, nedliggende, rodslående stænger næppe forveksles med andre arter.

Tranebær i blomst mellem revling (tv) og mellem klokkelyng og rosmarinlyng (th), 02-06-2011.

Tranebær med modnende frugter, 30-07-2011.

Tranebær med umodne frugter, 27-06-2014

Tranebær med modnende frugter, 28-06-2019.

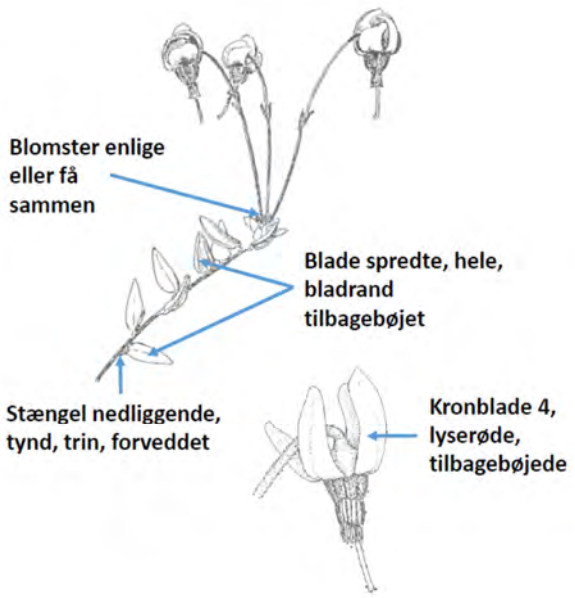

Tranebær. Botanisk Atlas ©

Tranebær. Flora Danica ©

1.32 Trehage

Hvordan kender jeg trehage?

Trehage er flerårige urter med grundstillede, kødede, nerveløse blade i to rækker, op til 20 cm lange og 2 mm brede. Bladene er linjeformede, kødede, forneden omskedende forsynet med en spids eller to-toppet skedehinde ved overgangen mellem bladskeden og bladpladen. De kortstilkede blomster sidder i klaser for enden af op til 40 cm lange, bladløse blomsterstilke. Blomsterne er tvekønnede og har to 3-tallige kranse af blosterblade med rosa hindekanter og brede, grønne midternerver, 6 støvblade og 3 eller 6 frugtblade. Blomstringstiden er juni til august. Frugten deler sig i 3 eller 6 dele.

Hvor finder jeg trehage?

Trehage vokser på lysåben, tidvis oversvømmet, fugtig, sur til basisk, middel næringsrig, saltpåvirket jordbund eller på tidvis vandækket, våd, sur til basisk, næringsfattig jordbund på strandeng, i strandsump, klitlavning, på tanglinjen på strand, strandoverdrev, våd eng, vældeng, i rigkær og på søbred. Trehage er almindelig på henholdsvis beskyttede kyster langs de indre farvande og i Vadehavet, mens den mangler på eksponerede kyststrækninger langs Jyllands Vestkyst, Djursland, Nordsjælland, Stevns, Møn og Sydbornholm, og på fugtige steder i de indre dele af landet undtagen i Sønderjylland, Sydsjælland og Sydbornholm.

Hvad kan jeg forveksle trehage med?

Trehage omfatter i Danmark kær-trehage og strand-trehage. De kan på strandenge forveksles med andre arter med linjeformede, kødede blade f.eks. strand-vejbred, der har 3-nervede blade, og engelskgræs, der har korte, flade blade, mens bladene hos trehage sidder i to rækker og har skedehinder.

Kær-trehage, vegetativ, 18-06-2019.

Kær-trehage, blomsterstand, 18-06-2019..

Kær-trehage, i frugt, 18-06-2019.

Strand-trehage, habitus, 12-07-2019.

Strand-trehage, i blomst, 22-05-2018.

Strand-trehage, i blomst, 22-05-2018.

Strand-trehage, med modnende frugter, 22-05-2018.

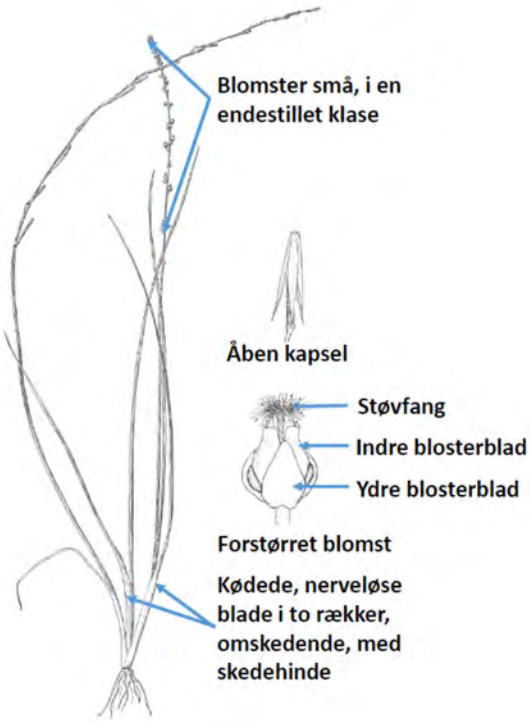

Trehage. Botanisk Atlas ©

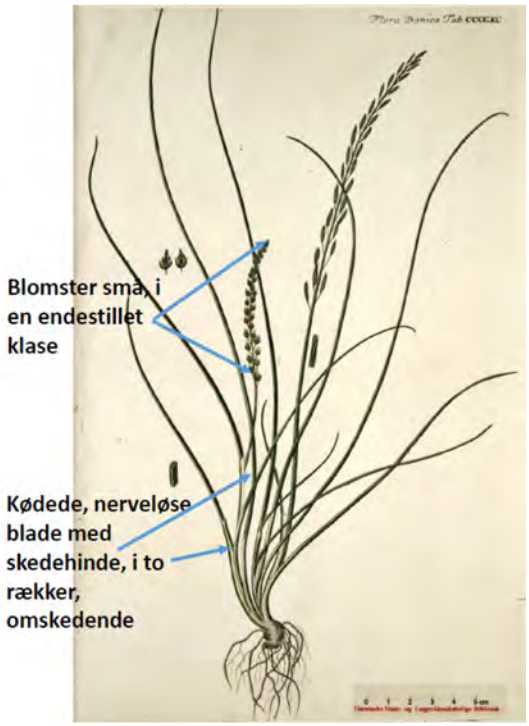

Trehage. Flora Danica ©

1.33 Troldurt

Hvordan kender jeg troldurt?

Troldurt er toårige til flerårige urter med oprette, glatte, i tværsnit 4-kantede, ugrenede til stærkt grenede, op til 60 cm lange stængler med spredte blade. Bladene er stilkede, fjersnitdelte med fint takkede, smalle afsnit. Blomsterne sidder i endestillede aks. De op til 2 cm lange, lyserøde til hvide læbekroner sidder i sambladede, grønne til rødbrune bægre, der er mere eller mindre opblæste efter blomstringen. Blomstringstiden er fra maj til juli. I frugt omslutter bægeret den flade, toklappede kapsel.

Hvor finder jeg troldurt?

Troldurt vokser på lysåben til let skygget, fugtig til tidvis oversvømmet, sur til basisk, næringsfattig jordbund i sumpet eng, vældeng, kalkeng, knoldkær, kliteng, grønklit, hedemose og på søbred. Troldurt vokser især i Jylland, hvor de forekommer i det nordlige Vendsyssel, Thy, Vest- og Midtjylland, på Fanø, Rømø og Læsø. De forekommer spredt på Fyn og Sjælland samt enkelte steder på Bornholm, Lolland og Møn. De mangler på Als, Anholt, øerne i Det sydfynske Øhav, Falster, Sydøst-, Midt- og Nordsjælland.

Hvad kan jeg forveksle troldurt med?

Troldurt omfatter i Danmark eng-troldurt og mose-troldurt. De kan med de 4-kantede stængler med modsatte, fjersnitdelte blade, lyserøde læbekroner og flade, toklappede kapsler ikke forveksles med andre arter.

Mose-troldurt, i blomst, 29-05-2015.

Mose-troldurt, i blomst, 20-05-2019.

Mose-troldurt, i blomst, 31-05-2015.

Mose-troldurt, i blomst, 21-05-2006.

Eng-troldurt, i blomst, 18-06-2019.

Eng-troldurt, i blomst, 12-06-2019.

Eng-troldurt, grundblad, 12-06-2019.

Eng-troldurt, modende frugter, 18-06-2019.

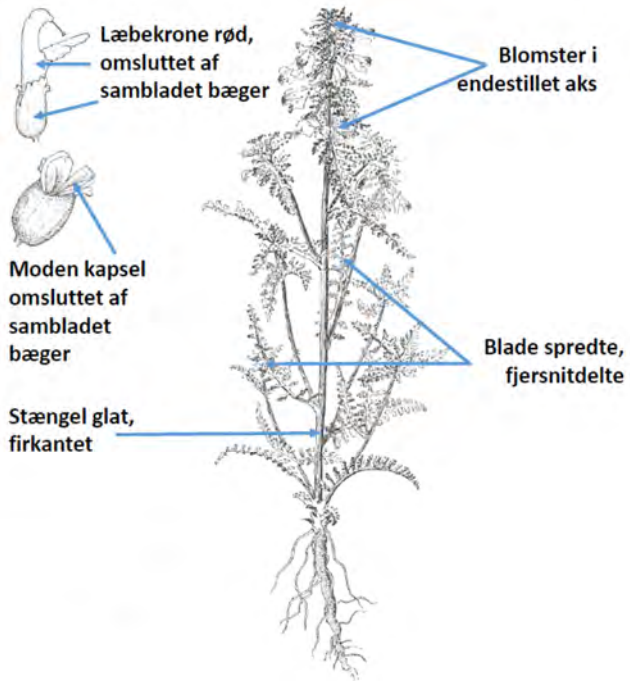

Troldurt. Botanisk Atlas ©

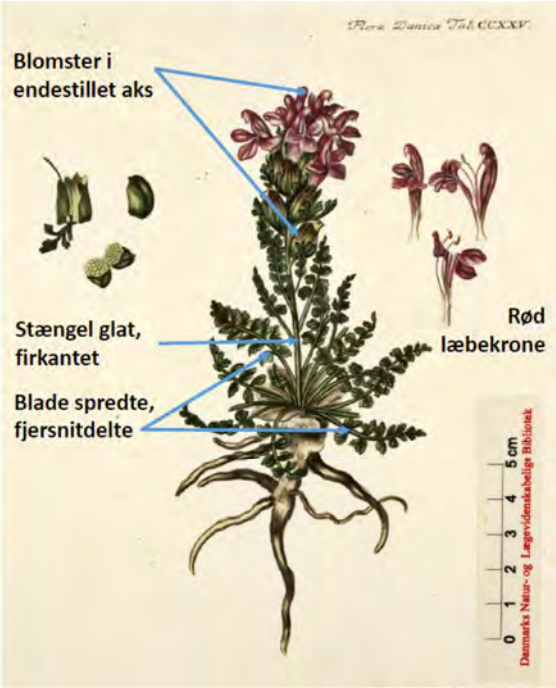

Troldurt. Flora Danica ©

1.34 Trævlekrone

Hvordan kender jeg trævlekrone?

Trævlekrone er en flerårig urt med underjordiske udløbere og opstigende, trinde, glatte, op til 50 cm høje stængler med modsatte blade. Grundbladene er spatelformede, mens stængelbladene er stilkløse og linjeformede. Blomsterstanden er mere eller mindre regelmæssigt grenet, hvor blomsterne sidder for enden af stilkene. Det sammenvoksede bæger danner en krukke omkring de fem frie, lyserøde, 4-fligede kronblade. Blomstringstiden er fra slutningen af maj til midten af juli. Frugten er en énrummet kapsel.

Hvor finder jeg trævlekrone?

Trævlekrone vokser på lysåbne til let skyggede steder på fugtig til våd, ofte næringsrig jordbund på ferskeng, i væld, kær, rørsump og på søbred. Den er almindelig i det meste af Danmark.

Hvad kan jeg forveksle trævlekrone med?

Der forekommer kun én art af trævlekrone naturligt i Danmark. Den kan forveksles med tjærenellike og nikkende limurt, der begge under blomstringen har klæbrige stængler under bladfæsterne, danner tuer uden udløbere og vokser på tørre steder på mere næringsfattig eller kalkholdig jordbund.

v

Trævlekrone, i blomst, 31-05-2008.

Trævlekrone, i blomst, 05-06-2010.

Trævlekrone, vegetative rosetter, 27-06-2019.

Trævlekrone, modne kapsler. Foto: Camilla Fløjgaard.

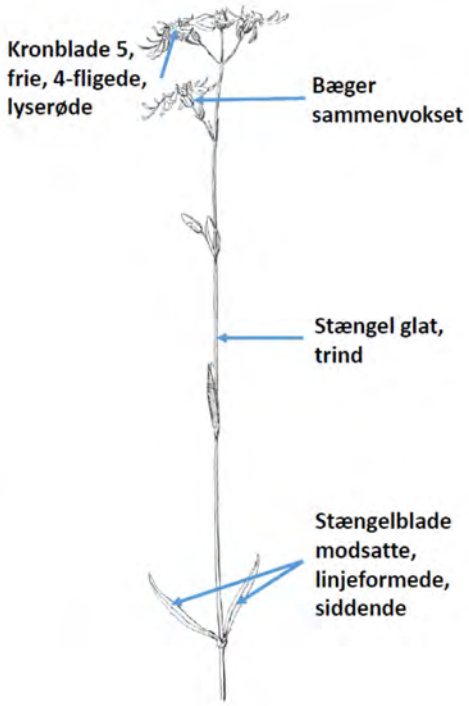

Trævlekrone. Botanisk Atlas ©

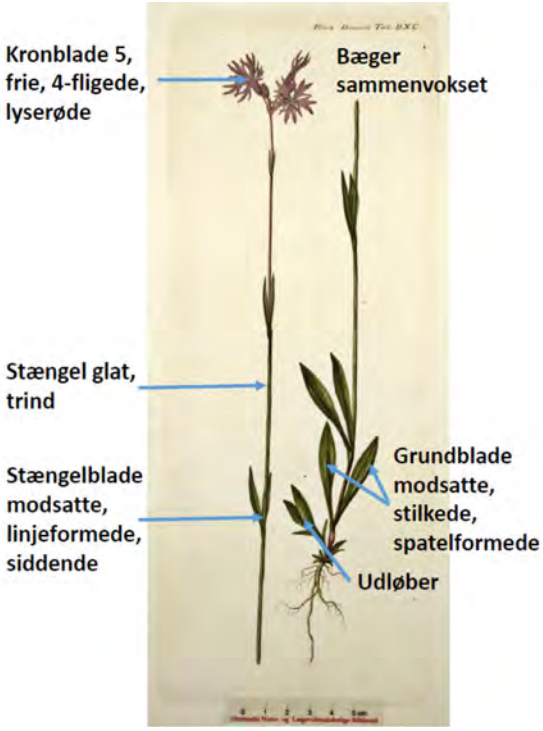

Trævlekrone. Flora Danica ©

1.35 Tyttebær

Hvordan kender jeg tyttebær?

Tyttebær er en stedsegrøn dværgbusk med krybende jordstængel og opstigende, trinde, brune, forveddede grene op til 25 cm høje, med spredte, læderagtige blade. Bladene er glinsende grønne på oversiden og mat bleggrønne med mørke prikker på undersiden, omvendt ægformede og helrandede med lidt nedadbøjet rand, op til 2 cm lange. Blomster sidder i endestillede klaser og har krukkeformede, hvide til lyserøde kroner med 4 hvide flige i spidsen. Blomstringstiden er fra maj til juni. Frugten er et skinnende rødt, spiseligt bær med lyst frugtkød.

Hvor finder jeg tyttebær?

Tyttebær vokser på lysåben til halvskygget, let fugtig til tør, sur, meget næringsfattig jordbund i hedemose, på fugtig hede, lynghede, klithede, i birkemose, tørvemose, nåleskov, bøgeskov på morbund, egeskov og på gravhøj. Den er almindelig i Vendsyssel, Himmerland, Vest- og Midtjylland, det nordvestlige Djursland, på Læsø og Anholt og spredt i det vestlige Sydjylland, den østlige del af Nordsjælland samt sporadisk på de øvrige dele af øen, Fyn, Sydfalster og den sydvestlige del af Bornholm. Den mangler i morænejordsegnene i Øst- og Sydjylland, på Als og Samsø, øerne i Det sydfynske Øhav, Lolland og Møn.

Hvad kan jeg forveksle tyttebær med?

Der forekommer kun én art af tyttebær naturligt i Danmark. Den kan forveksles med hede-melbærris, der har nedliggende, tæppedannende skud med friskgrønne blade, der på undersiderne har tydelig netnervation og blomster med fem kronbladsflige.

Tyttebær, i blomst, 03-06-2005.

v

Tyttebær, i frugt, 05-08-2011.

Tyttebær, i blomst, 16-05-2009.

Tyttebær, i blomst, 28-05-2014.

Tyttebær, i blomst, 15-06-2015.

Tyttebær, i blomst, 25-05-2016.

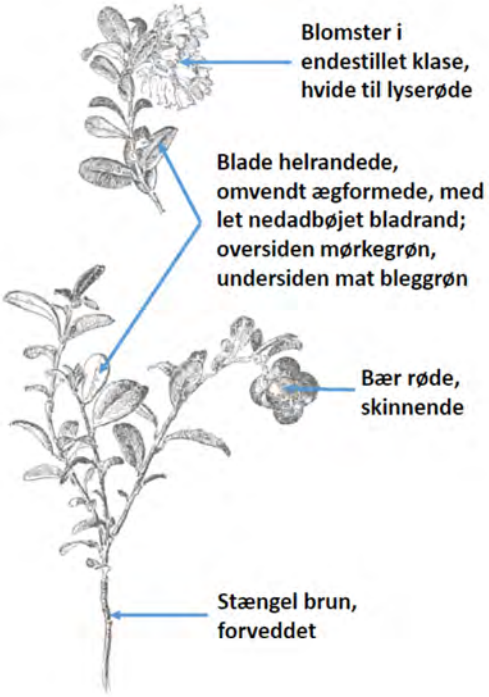

Tyttebær. Botanisk Atlas ©

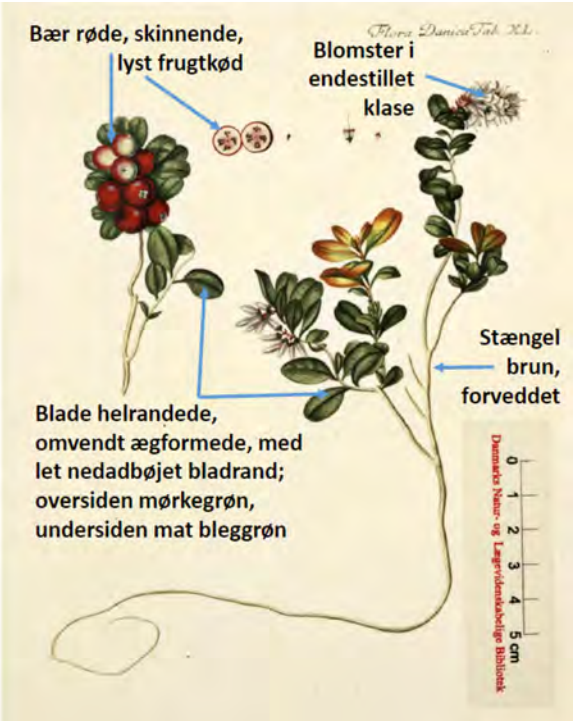

Tyttebæ. Flora Danica ©

1.36 Vandnavle

Hvordan kender jeg vandnavle?

Vandnavle er en flerårig urt med vandret krybende, trinde, glatte, rodslående stængler, hvorfra de op til 20 cm høje oprette bladstilke udgår. Bladpladerne er lysegrønne, kredsrunde, skjoldformede, stjernestrengede, glatte og rundtakkede. Blomsterne sidder 2-5 blomstrende hoveder i enden af en kort stilk fra hjørnerne af bladstilkene og er bittesmå. De 5 kronblade er rødlig-hvide. Blomstringstiden er fra juli til september. Frugten er en 2-delelig spaltefrugt.

Hvor finder jeg vandnavle?

Vandnavle vokser på lysåbne til let skyggede steder på fugtig, overvejende sur, næringsfattig jordbund på søbred, i hedesø, hedekær, tørvemose, klitlavning, rørsump samt i rig- og fattigkær. Arten er almindelig i de fleste egne af Danmark.

Hvad kan jeg forveksle vandnavle med?

Vandnavles blade kan forveksles med eng-viol, der har lysegrønne til matgrønne, hjerteformede blade, og leverurt, der har mørkegrønne, hjerteformede blade og oprette blomsterskud.

Vandnavle, vegetativ, 17-09-2012.

v

Vandnavle, i blomst, 03-08-2012.

Vandnavle, vegetativ, 10-08-2019.

.

Vandnavle, i frugt, 10-08-2019.

Vandnavle, i frugt, 18-08-2020.

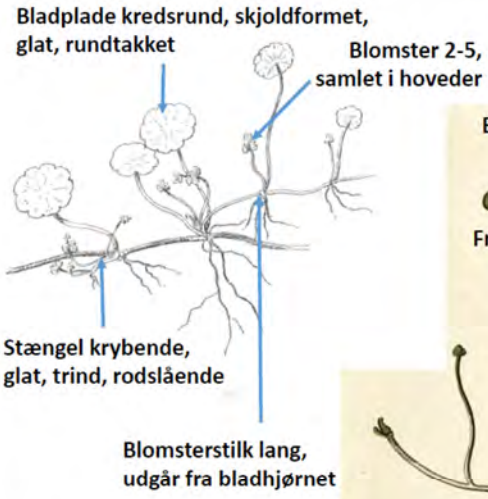

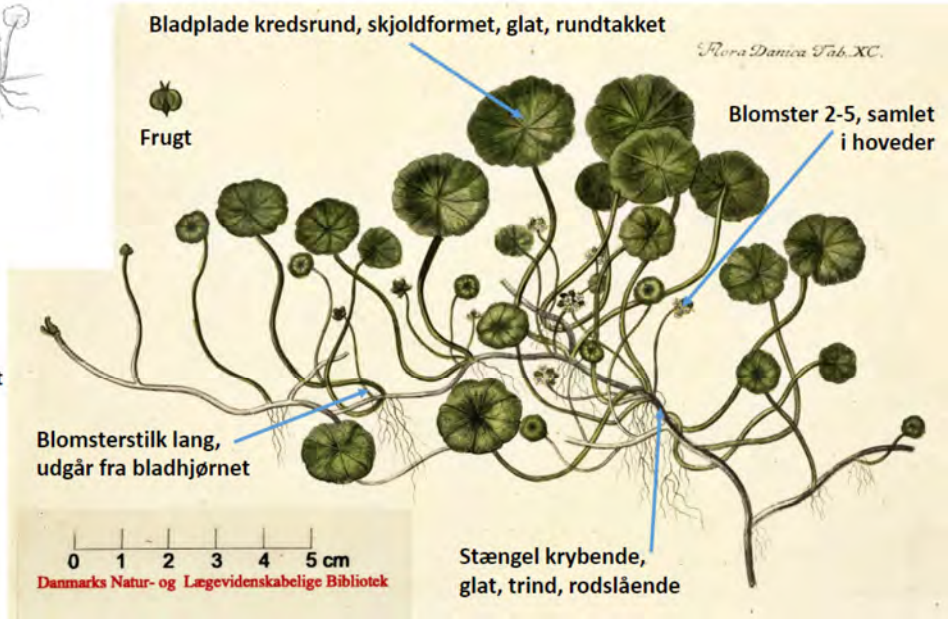

Vandnavle. Botanisk Atlas ©

Vandnavle. Flora Danica ©

1.37 Viol

Hvordan kender jeg viol?

Viol er flerårige urter med glatte, blege, krybende, rodslående jordstængler eller opstigende til oprette op til 30 cm høje, glatte eller hårede stængler med spredte, helrandede blade. Hos håret viol mangler overjordiske stængler, men til gengæld er bladene her stærkt hårede. Bladene er mere eller mindre bredt til smalt hjerteformede, nyreformede eller æg- til lancetformede ofte hårede og med to lancetformede, m. el. m. frynsede fodflige, der sidder ved basis af bladstilken. Blomsterne er enlige på stilke, der enten udgår direkte fra jordstænglen eller fra bladhjørner på stænglen. Blomsterstilken har to forblade. Blomsterne har fem spidst trekantede, frie, blivende bægerblade forsynet med bagudrettede vedhæng og fem violette over blå til lyslilla eller hvide, frie kronblade. De to øverste kronblades plader er tilbagebøjede, og det nederste kronblad har en bred plade ofte med tydelige saftmærker og en bagudrettet spore. Violer blomstrer fra marts til begyndelsen af juni. Frugten er en glat eller håret kapsel. Frøet er forsynet med et olieholdigt legeme.

Hvor finder jeg viol?

Viol vokser på lysåben til let skygget, tør el. let fugtig til fugtig, sur til basisk, næringsfattig til næringsrig jordbund på overdrev, hedebakke, skrænt, gravhøj, kystskrænt, kalkskrænt, kalkoverdrev, strandoverdrev, strandvold, klit, græsland, i egekrat, løvskov, levende hegn, skovmose, vældeng, knoldkær, hedemose, ellesump, søbred, kalkkær og på fersk eng. Viol forekommer overalt i Danmark.

Hvad kan jeg forveksle viol med?

Viol omfatter i Danmark eng-viol, forskelligblomstret viol, hunde-viol, håret viol, krat-viol, marts-viol, rank viol, skov-viol og tørve-viol samt ager-stedmoderblomst og almindelig stedmoderblomst, hvor de to sidstnævnte ikke skal registreres. Viol-arterne kan være vanskelige at kende indbyrdes, men når viol blomstrer, kan de næppe forveksles med andre arter i den danske natur. Vegetativt kan de forveksles med andre arter med lignende bladform, men kan kendes på de to fodflige på stænglen ved basis af bladstilken.

Hunde-viol, i blomst, 28-05-2017.

Hunde-viol, i blomst, 22-05-2018.

v

Krat-viol, i blomst, 10-05-2009.

Krat-viol, i blomst, 04-05-2012.

Marts-viol, i blomst, 02-04-2017.

Håret viol, i blomst, 22-04-2006.

Håret viol, vegetativ, 04-06-2019.

Eng-viol, i blomst, 29-04-2007.

Eng-viol, i blomst, 21-05-2018.

Eng-viol, i frugt, 17-09-2012.

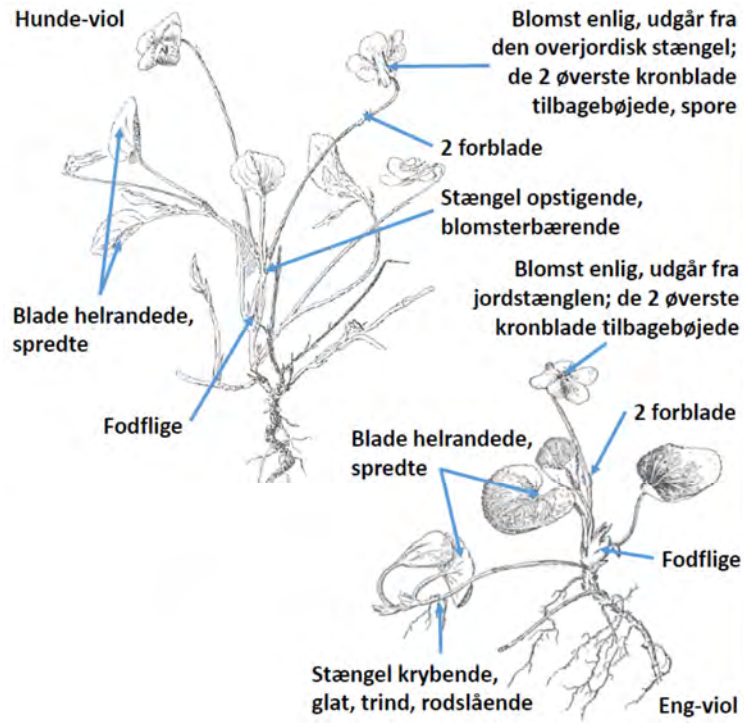

Viol. Botanisk Atlas ©

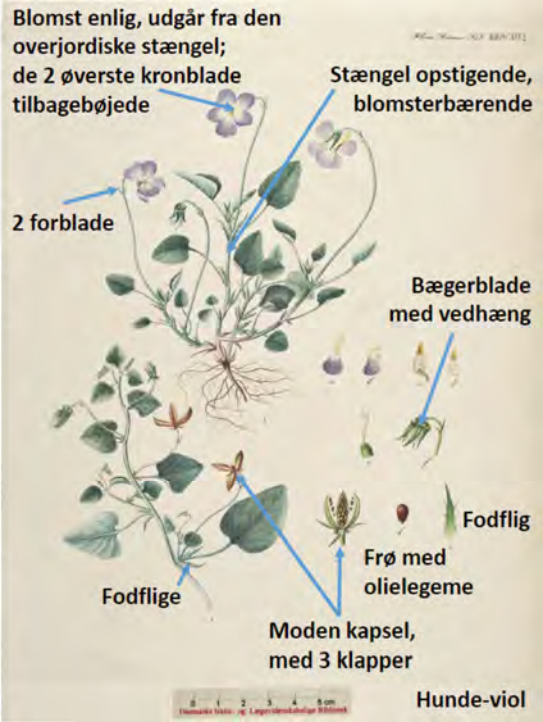

Viol. Flora Danica ©

1.38 Øjentrøst

Hvordan kender jeg øjentrøst?

Øjentrøst er enårige urter med oprette, ofte rigtgrenede, trinde, hårede, rødligt til violet anløbne stængler op til 40 cm høje. Modsatte, savtakkede, ustilkede blade, der er m. el. m. håret, især på undersiden. Blomsterne sidder enligt i de øverste bladhjørner. Bægeret er sammenvokset og klokkeformet med 4 spidse tænder. Læbekrone med tilbagebøjet overlæbe og trefliget underlæbe, hvid eller lilla og forsynet med striber (saftmærker), der peger mod det gule svælg. Blomstringstiden er juni til oktober. Frugten er en to-rummet kapsel.

Hvor finder jeg øjentrøst?

Øjentrøst vokser på lysåben til let skygget, tør til noget fugtig, sur, næringsfattig jordbund på hede, overdrev, strandoverdrev, i klit, klitlavning, eng, fattigkær, på vejkant i plantage og græsarealer. De er almindelig i det meste af Jylland, på den nordøstlige del af Fyn, i Nordsjælland og på Sydbornholm, mens den er mindre almindelig eller manglende i de næringsrige morænejordsegne I Østjylland, Fyn, Lolland, Falster, Møn og Midt- og Sydsjælland.

Hvad kan jeg forveksle øjentrøst med?

Øjentrøst omfatter alt efter opfattelse 8 svært adskillelige småarter. De kan ikke forveksles med andre planter, især når de blomstrer.

Øjentrøst, i blomst, 26-08-2017.

Øjentrøst, i blomst, 30-08-2008.

Øjentrøst, stængel med forgrening, 27-06-2019.

Øjentrøst, blomstrende skud, 27-06-2019.

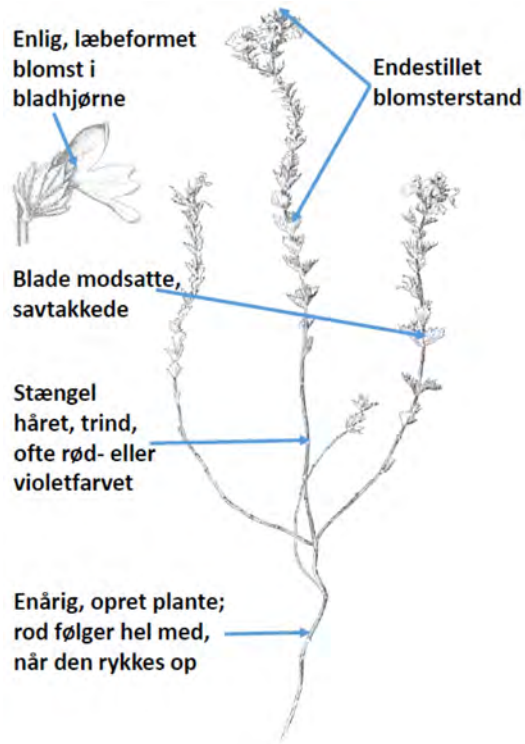

Øjentrøst. Botanisk Atlas ©

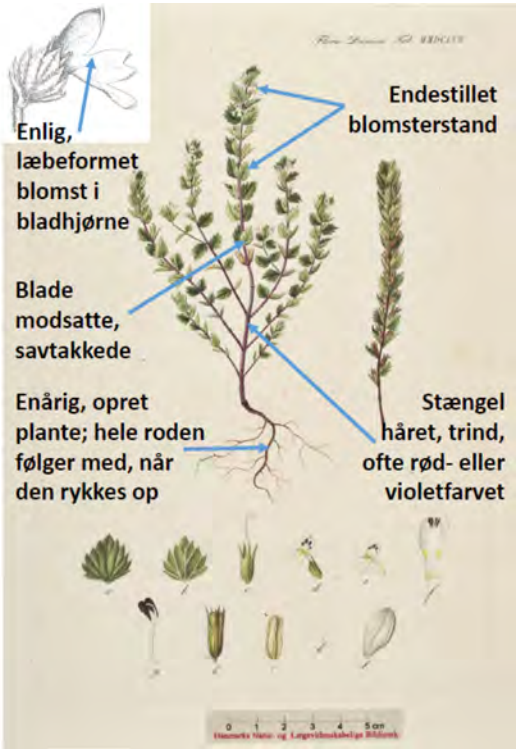

Øjentrøst. Flora Danica ©

2 Referencer

Fløjgaard, C., Nielsen, S.S., Nygaard, B. & Ejrnæs, R. 2018. Biodiversitetsindikatorer til en effektbaseret naturtilskudsordning. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 70 s. - Videnskabelig rapport nr. 297 http://dce2.au.dk/pub/SR297.pdf

Frederiksen, S., Rasmussen, F.N. & Seeberg, O., red., 2012: Dansk flora. 2. udgave. – Gyldendal, København.

Hansen, K., red., 1985: Dansk feltflora. 1. udgave, 3. oplag. – Gyldendal, København.

Hartvig, P., 2015: Atlas Flora Danica. 3 bind. – Gyldendal, København.

Schou, J.C., Wind, P. & Lægaard, S., 2014: Danmarks græsser. – BFN's forlag. Nors.

Skytte Christiansen, M. & Anthon, H., 1958: Danmarks vilde planter. 3 bind. – Branner og Korch, København.

Bilag 1. Ordliste

Figurer til støtte for de botaniske begreber findes i Dansk flora (DF; Frederiksen m.fl. 2012) og Danmarks græsser (DG; Schou m.fl. 2014).

Aflangt: Blad, der er 3-4 gange så langt som bredt med tydeligt parallelle rande (DF fig. 277a, side 660).

Aks: Plantens blomster er siddende på blomsterstandsaksen (DF fig. 280c, side 265).

Blad: Oftest fladt, sædvanligvis grønt organ med begrænset levetid. Et fuldstændigt blad består af en bladfod, der eventuelt bærer 2 mere eller mindre bladagtige fodflige, en bladstilk og en bladplade.

Bladfod: Den nederste, ofte udvidede og fortykkede del af bladstilken og fæstner bladet til stænglen.

Bladplade: Den brede, oftest affladede del af et blad.

Bladskede: Stængelomfattende del af et blad, som eksempelvis forekommer i græsfamilien (DF, fig. 43, side 146, DG side 7)

Bladstilk: Et stilkformet stykke, der forbinder bladfoden med bladpladen.

Blomst: Et kort, afsluttet skud, der normalt er opbygget af yderst bægerblade, dernæst kronblade, så støvblade og inderst et eller flere frugtblade.

Blomsterstand: En samling af blomster, der fremstår som en helhed (DF fig. 280, side 665).

Blosterblade: En fællesbetegnelse for bæger- og kronblade og anvendes, når det ikke kan afgøres, hvilke af de to blomsterbladstyper, der er tilstede i blomsten.

Brodspids: En kort, tydeligt afsat spids f.eks. i enden af et blad (DF fig. 279c, side 663).

Busk: Plante med forveddede stængler, der forgrener sig fra grunden.

Bægerblade: Den grønne, ydre krans af blade i blomster med dobbelt bloster og tydelig forskel på ydre og indre blosterbladkranse.

Bælg: En énrummet, tør frugt dannet af ét frugtblad med mange frø, der ved modning åbner med to klapper; frugttypen forekommer alene i ærteblomstfamilien.

Bær: Saftig frugt, sædvanligvis med mange frø.

Delfrugt: Nødlignende del af en spaltefrugt.

Dobbeltkvast: Den først udsprungne blomst sidder for enden af skuddet. Det næste par af udspringende blomster sidder for enden af sideskud osv.

Dværgbusk: Vedplante, der er lavere end 0,5 m og ofte meget forgrenet.

Enårig: Planten lever højst ét år dvs. at den gennemfører hele sit livsforløb fra frø til frugt på ét år og har en dvaleperiode som frø. Den mangler en fortykket jordstængel og andre oplags- eller næringsorganer og skud er oftest blomstrende.

Filtet: Planten er udstyret med bløde, tæt sammenfiltrede hår.

Fjernervet eller fjerstrenget: Bladet har en midtstillet hovednerve, hvorfra sidenerverne udgår ligesom strålerne i en fjer (DF fig. 277b-f, side 660).

Fjersnitdelt blad: Et delt blad, hvor indskæringerne i bladpladen går helt ind til midtnerven.

Flerårig: Planten lever i mere end én vækstsæson; en flerårig plante kan være forveddet eller have en fortykket jordstængel eller et andet overvintringsorgan med oplagsnæring.

Fnok: En krans af hvide, hår- eller fjerformede børster på frugterne hos kurvblomster, hvor de fremmer spredningen af frugten (DF fig. 254g-i, side 596).

Fodflig: To mere eller mindre bladagtige dannelser på hver side af bladfoden (DF fig. 129a, side 333).

Forveddet plante: Det er den proces, hvor en urteagtig plante indlejrer cellulose i plantecellerne, dvs. der dannes vedstof.

Frie bæger- og kronblade: Bæger- og kronbladene er indbyrdes frie, dvs. ikke sammenvoksede

Frugt: Det færdigudviklede frugtanlæg med et eller flere frø.

Frugtblad: Et organ, hvor plantens frø dannes.

Grentorn: Et forveddet skud, der ender i en torn.

Grundblad: Et blad, der er fæstnet ved basis af et skud, sædvanligvis i jordoverfladen.

Halvbusk: En plante, hvis nederste del er hård og træagtig, mens den øverste udgøres af grønne stængler, der for nogle arters vedkommende visner om vinteren.

Helt blad: Et blad uden eller med ganske korte indskæringer i bladranden (DF fig. 278a-c, side 661).

Helrandet blad: Bladrand uden takker eller indsnit (DF fig. 277a-e, g-j, side 660).

Hindeagtig: Tynd, mere eller mindre gennemskinnelig.

Hjerteformet: Et blad med øreformede udvidelser ved basis og tilspidset bladspids, omtrent lige så langt som bredt (DF. fig. 277h, side 660).

Hoved: Kort og meget tæt sammentrængt blomsterstand, f.eks. hos kløver (DF fig. 134, side 347).

Højblad: Et mindre blad, der sidder over de normale løvblade og fungerer f.eks. som støtteblad for en sideakse eller indgår i de ydre kranse af blade i kurvsvøbet.

Hår: Én-flercellede udvækster fra bl.a. stængel eller blad.

Jordstængel: Underjordisk stængel, ofte med skælformede lavblade og rødder.

Kapsel: En énrummet eller flerrummet, tør, opspringende frugt dannet af ét eller flere sammenvoksede frugtblade med mange frø.

Kirtelhår: Hår med mere eller mindre opsvulmet spids, der ofte er anderledes farvet.

Klase: En blomsterstand med en lang hovedakse og sidestillede, stilkede blomster, der springer ud nedefra (DF fig. 280a, side 665).

Klatretråd: Omdannet sideskud, blade eller småblade, der kan fastholde planten ved at omvokse andre genstande (DF fig. 130, side 336).

Klokkeformet krone: Sambladet krone med langt, jævnt udvidet kronrør og korte kronflige (DF fig. 281d, side 667).

Knop: Et ikke færdigudviklet ende- eller sideskud; i vinterperioden er knoppen sædvanligvis omsluttet af beskyttende knopskæl.

Kransstillede blade: Mere end to blade sidder på samme sted om en stængel.

Kronblad: De farvede, indre blosterblade i blomsten.

Krone: Samlebetegnelse for kronbladene i en blomst (DF fig. 281, side 667).

Kronflig: Den frie del af kronbladet i en blomst med sambladet krone.

Krukkeformet krone: Sambladet krone med mere eller mindre tøndeformet rør med indsnævret munding og korte kronflige (DF fig. 281c, side 667).

Krybende stængel: En rodslående stængel, der vokser hen over jordoverfladen (DF fig. 258b, side 614).

Kurv: En blomsterstand med en kort, mere eller mindre affladet hovedakse med mange ustilkede blomster omgivet af et grønt kurvsvøb. Kurvens blomster er enten tungeformede randkroner eller stjerneformede skivekroner (DF fig. 254a, side 596).

Kurvsvøb: Højblade, der omslutter en kurv.

Kvast: Den først udsprungne blomst sidder for enden af skuddet. Den næste blomst sidder forenden af et sideskud osv. (DF fig. 280e-f, side 665).

Lancetformet: Blad, der er 3-4 gange så langt som bredt, bredest på midten og jævnt afsmalnet mod både basis og spids (DF fig. 277b, side 660).

Ligestrenget: Med flere lige kraftige nerver, der løber næsten parallelt fra bladets basis til dets spids (DF fig. 277a, side 660).

Linjeformet: Smalt blad med parallelle bladrande, der er mange gange længere end bredt (DF fig. 277a, side 660).

Læbekrone: Ensymmetrisk, sambladet krone, hvor to højt sammenvoksede kronblade danner en overlæbe, og tre højt sammenvoksede kronblade danner en underlæbe (DF fig. 281f, side 667).

Løvblad: Plantens typiske blade, der varetager fotosyntesen.

Modsatte blade: To blade, der sidder over for hinanden i samme højde på en stængel (DF fig. 276a-b, side 656).

Nedliggende: Stængel, der ligger hen over jordoverfladen.

Nerve: Samling af ledningsstrenge i f.eks. et blad (DF fig. 277, side 660).

Netnervation: Bladets nerver danner et netværk, hvilket ses bedst på bladets underside.

Nyreformet: Blad med øreformede udvidelser ved basis og afrundet bladspids, bredere end langt (DF fig. 277i, side 660).

Nød: Tør, uopspringende frugt sædvanligvis med ét frø.

Opret: Det overjordiske skud skyder lodret i vejret.

Opstigende: Det overjordiske skud er vandret ved basis for siden at skyde i vejret.

Oval: Blad, der er bredest på midten og 1-2 gange så langt som bredt med afrundet basis og spids (DF. fig. 177c, side 660)

Randkrone: Se under kurv.

Roset: Plantens blade er samlet i en krans ved jordoverfladen.

Rundtakket: Bladrand med afrundede takker og spidse indsnit (DF fig. 278b, side 661).

Saltpande: En fordybning i strandengen, hvor saltvand samler sig i forbindelse med højvande og siden fordamper.

Sambladet krone: En krone hvor kronbladene er helt eller delvist sammenvoksede (DF fig. 281c-f, side 667).

Sammensat blad: Et blad med frie bladafsnit (småblade), der ligner selvstændige blade (DF fig. 278k-l, side 661).

Skedehinde: En hindeagtig forlængelse af bladskeden ved overgangen til bladpladen. Findes bl.a. hos græsser, halvgræsser og trehage (DF fig. 43b, side 146, DG side 7).

Skivekrone: Se under kurv.

Skælformet: Kort blad uden bladstilk, sædvanligvis bredest ved basis, jævnt afsmalnende mod spidsen.

Skærm: En blomsterstand, hvor de ens lange blomsterstilke udgår fra samme punkt.

Småart: Morfologisk genkendelig gruppe af individer opstået ved ukønnet formering.

Småblad: Et bladlignende, ustilket eller kortstilket, afsnit af et sammensat blad (DF fig. 278j-l, side 661).

Snitdelt: Delt blad med indskæringer fra 2/3 og helt ind til midten af bladet (DF fig. 278g, side 661).

Spaltefrugt: En frugttype, der deler sig i to eller flere nødagtige delfrugter ved modning.

Spredte blade: Bladene på stænglen sidder forskudt i forhold til hinanden.

Streng: Se nerve.

Stængel: Den del af planten, som bærer blade og formeringsorganer.

Stængelblad: Et blad, der er fæstnet på stænglen over jordoverfladen i modsætning til grund- eller rosetblade.

Støtteblad: Et blad fra hvis hjørne, der udgår et sideskud eller en blomst.

Støvblad: Et organ, der producerer pollen; det er sædvanligvis udformet som en smal støvtråd, der i spidsen bærer en støvknap, der består af 2 eller 4 støvsække, hvor pollen produceres (DF fig. 282, side 668).

Støvfang: Den pollenopfangende del af griflen (DF fig. 282, side 668).

Svælg: Det er overgangen mellem kronrøret og kronbladenes mere eller mindre sammenvoksede plader (DF fig. 281f, side 667).

Svøbblade: Højblade, der omgiver én blomst eller en blomsterstand og får den til at ligne en kurv.

Takket: En bladrand med korte, spidse indsnit (DF fig. 278a-c, side 661).

Tandet: Bladrand med spidse takker og korte, afrundede indsnit (DF fig. 278b, side 661).

Toårig: Planten lever i to år, hvor den i det første år er vegetativ for at skyde frem, blomstre og sætte frugt i det andet år.

Trekoblet: Et sammensat blad med tre småblade, som f.eks. kløver, snegle-bælg, kantbælg har (DF fig. 134, side 347, fig. 135, side 349).

Trind: Plantedelen er i tværsnit cirkulær.

Udløber: Straktleddede under- eller overjordiske sideskud, der har rødder og danner nye oprette skud.

Uligefinnet blad: Et sammensat, fjerstrenget blad med flere par af småblade og med et endestillet småblad (DF fig. 278k, side 661).

Urt: En- eller flerårig plante, hvis overjordiske dele visner bort hvert år.

Ærtekrone: Ærteblomsternes kronblade har et karakteristisk udseende, hvor de enkelte kronblade har deres egne navne. Den ensymmetriske krone består øverst af det opadbøjede kronblad, fanen, to sidestillede kronblade, vingerne, og nederst to mere eller mindre sammenvoksede kronblade, der ender i en mere eller mindre opadbøjet spids, kølen (DF fig. 129b-c, side 333).

BESKRIVELSER AF PLANTER SOM BIODIVERSITETSINDIKATORER I EN EFFEKTBASERET TILSKUDSORDNING

Denne rapport indeholder beskrivelser af 38 indikatorplanter, der indgår i et udviklingsarbejde med at udpege og afprøve biodiversitetsindikatorer til anvendelse i en effektbaseret areal-tilskudsordning under landdistriktsprogrammet.

ISBN: 978-87-7156-610-9
ISSN: 2244-999X